

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER ARHIVISTIKA
Ak. god. 2018./2019.

Mateja Jurčić

**Povijesni razvoj genealoških istraživanja u arhivu: pregled
trendova u Hrvatskoj i svijetu**

Diplomski rad

Mentor: doc. dr.sc. Vlatka Lemić

Zagreb, svibanj 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenom i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Zahvaljujem se Hrvatskom rodoslovnom društvu „Pavao Ritter Vitezović“ na suradnji kojom su mi omogućili da provedem istraživanje među njihovim članovima, te na taj način doprinijeli mom diplomskom radu.

Sadržaj

Sadržaj.....	ii
1. Uvod.....	1
2. Genealogija kao znanost	2
3. Genealoška istraživanja kroz povijest u svijetu i Hrvatskoj	3
4. Načini i procedure genealoških istraživanja	6
4.1. Izvori u arhivima	9
4.2. Pomagala: Miestopis i šematizam	11
4.3. Vrela i druge znanosti u službi genealogije	12
5. Promjena genealoških istraživanja nakon razvoja informacijske tehnologije	15
5.1. Utjecaj tehnologije na dostupnost gradiva	16
5.2. Mrežni genealoški izvori.....	18
5.3. Programi za izradu rodoslovlja	23
6. Rodoslovna društva i udruge	27
7. Istraživanje tipologije genealoških istraživača	31
7.1. Primjerak ankete.....	31
7.2. Rezultati ankete.....	35
8. Zaključak.....	38
9. Literatura.....	39
Popis slika	41
Sažetak	42
Summary	43

1. Uvod

Cilj ovoga rada je prikazati genealoška istraživanja u arhivima kroz povijest u svijetu i u Hrvatskoj, odnosno kako su se genealoška istraživanja obavljala nekad, a kako se provode danas. Kroz strukturu rada u uvodu će se dati uvod u genealogiju, opisati načine i procedure istraživanja u arhivima, dostupnost i određena ograničenja u korištenju arhivskoga gradiva, te izvore i pomagala koji olakšavaju istraživanje i pružaju pouzdane i relevantne informacije. Također će se spomenuti promjene koje donosi razvoj informacijskih tehnologija, u smislu olakšavanja istraživanja i široke dostupnosti podataka bez obzira na lokaciju korisnika.

Posebno poglavlje biti će posvećeno tipovima genealoških istraživača i genealoškim udrugama, kao i razlozima i motivima njihovih istraživanja, te će se provesti istraživanje tipologije genealoga među članovima Hrvatskog rodoslovnog društva „Pavao Ritter Vitezović“. Metoda provedbe istraživanja biti će anketa koju će popunjavati istraživači rodoslovlja i zavičajne povijesti. Dobiveni rezultati istraživanja će se potom statistički obraditi, kako bi se dobio uvid u hrvatske trendove genealoških istraživanja i istraživača.

2. Genealogija kao znanost

„Genealogija je pomoćna povijesna znanost koja se bavi proučavanjem odnosa rodova (plemena), odnosno znanost o postanku, podrijetlu i razvoju porodice.“ Riječ genealogija potječe od složenice grčkih riječi: genea= pokoljenje, i logos= znanost.¹ Genealogija kao znanost je s vremenom toliko napredovala da je postala autonomna, s vlastitim područjem i metodom istraživanja. Važno je napomenuti da genealogija može biti teorijska ili opisna. U prvom slučaju se bavi proučavanjem pravila genealoških istraživanja, i tada zaista je znanost, dok u drugom slučaju opisuje srodstvo nekog pojedinca ili niza pojedinaca, što je zapravo popis predaka i potomaka pojedinoga plemena, obitelji i pojedinca, te ju to čini proizvodom genealogijske znanosti.²

U današnje vrijeme sve više ljudi priklonilo je svoju pažnju i poklonilo svoje vrijeme ovoj zanimljivoj pomoćnoj povijesnoj znanosti koja se bavi proučavanjem razvoja obitelji, rodova i plemena te izrađivanjem povijesnih prikaza koji se u prvom redu temelje na rodoslovljima.³ Istraživanjem obiteljskog rodoslovlja bave se i amateri i profesionalci, a svi imaju za cilj pronaći što više izvora i što opsežnije i zanimljivije informacije o svojim precima i obiteljskoj povijesti općenito. Činjenica je da količina izvora dostupnih za istraživanje obiteljskog rodoslovlja ponekad nije velika jer većina ljudi za sobom nije ostavila pisana sjećanja. Pa ipak, danas istraživačima stoji na raspolaganju dosta različitih izvora i pomagala, putem kojih mogu doći do postojećih podataka koji im omogućuju složiti sliku obiteljske povijesti.

„Na tom sam putovanju u prošlost susretao ne malo običnih obitelji koje su također sačuvale poneki – od stoljeća stariji – papir o svojim precima. Koliko je ljubavi, brige i ponosa trebalo da takvi dokumenti naše povijesti ne iščeznu! Ne bi li o takvim ljudima, a i papirima, vrijedilo saznati više?“⁴

---

¹ Balta, Ivan. *Pregled pomoćnih povijesnih znanosti*. Osijek: Matica hrvatska, Ogranak Osijek: Grafika, 2000. str. 111.

² Kapitanović, Vicko. *Povijesna vrela i pomoćne znanosti*. Split: Filozofski fakultet, 2012. str. 71.

³ Zmajić, Bartol. *Heraldika, sfragistika, genealogija, veksilologija, rječnik heraldičkog nazivlja*. Zagreb: Golden marketing, 1996. str. 101.

⁴ Paver, Mladen; Gledec, Gordan. *Pred zagonetkom obiteljskog stabla: priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslovlja*. Zagreb: Matis, 2009. str. 24.

3. Genealoška istraživanja kroz povijest u svijetu i Hrvatskoj

Prve genealogije i rodoslovlja nisu sačuvani u pisanom obliku, već su se usmeno prenosili iz generacije u generaciju. Takve genealogije i rodoslovlja svoje korijene vuku iz plemena koja su za svoje pretke uzimala neko božanstvo, heroje, a ponekad i svete životinje i biljke, tzv. toteme. Genealoška se ostavština prvi put u pismenom obliku pojavljuje na pločicama za pisanje i papirusima o nasljednim vladarima drevnih naroda, kao što su Sumerani, Babilonci, Egipćani, Hebreji, Kinezi i Indijci. Najstariji povijesni rodoslovni zapis vezan je uz korijene kršćanstva, a zapisan je u Biblijskoj Knjizi Postanka. Donosi opis podrijetla dvanaest izraelskih plemena, počevši od praoca Abrahama. I Novi zavjet također donosi veoma zanimljiv prikaz rodoslovlja, ono Isusa Krista. Također valja spomenuti i šiitske muslimane, koji vjeruju da su njihovi vjerski vođe, imami, potomci Muhameda.⁵

U Srednjoj Europi tj. na južnonjemačkom području, obiteljske povijesti se javljaju tek početkom 15. stoljeća. Osnivačem genealoških znanstvenih istraživanja smatra se Ladislaus Suntheim (1440.-1513.), autor prvog Habsburškog rodoslova. Na početku 16. stoljeća pojavljuju se talijanski, francuski i engleski genealozi, među kojima su i jedni od prvih koji su svoje radove tiskali u obliku rodoslovnih tabla. Osim rodoslovnih tabli visokog plemstva, počinju se istraživati i neplemići, odnosno građanske obitelji, pa se tako pojavljuju i rodoslovne table znanstvenika.⁶

U hrvatskim analima i kronikama može se pronaći samo zapise o srednjovjekovnim rodovima s naših područja. Tako imamo kronike Petra Keglevića (1603.-1663.), koje donose dragocjene podatke o rođenju, vjenčanju i smrti članova tadašnjeg hrvatskog plemstva. Pojavljuju se i genealoški zapisi o dubrovačkim obiteljima Ohmučević, Drašković, Blagajski i Ratkaj. Nažalost, našlo se i pojedinih autora koji su u želji da dovedu svoju obitelj u vezu s nekim poznatim rodом posezali čak i za falsifikatima.⁷

Prvu istaknutiju genealogiju objavio je 1681. Senjanin Pavao Ritter Vitezović, objavivši genealogiju o rodu Krbavskih knezova od plemena Gusića. Napisao je brojne genealoške rasprave, među kojima treba istaknuti raspravu o obitelji Keglević, koja je ostala u rukopisu. Također treba spomenuti i M. Forstala s radom o Zrinscima, napisanim prije 1670., ali i

---

⁵ Isto.

⁶ Zmajčić, Bartol. *Heraldika, sfragistika, genealogija, veksilologija, rječnik heraldičkog nazivlja*. Zagreb: Golden marketing, 1996. str. 106.

⁷ Paver, Mladen; Gledec, Gordan. *Pred zagonetkom obiteljskog stabla: priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslovlja*. Zagreb: Matis, 2009. str. 25.

Aleksandra Patačića, koji se bavio poviješću svoje obitelji te napisao rad pod naslovom „Status familiae Patachich“.⁸

U vrijeme ilirskog pokreta i hrvatskog narodnog preporoda posebno se ističe Ivan Kukuljević Sakcinski s poviješću svoje obitelji (poslije 1861.) i obitelji Drašković (1887.). Genealogijom su se bavili i drugi istaknuti hrvatski povjesničari, kao što su Vjekoslav Klaić koji je pisao o Keglevićima, Krbavskim, Nelipićima, Frankopanima i Šubićima, te Ferdo Šišić, koji je pisao o Nelipićima, hrvatskoj narodnoj dinastiji i Gajevu rodu. Genealoške rasprave i monografije pisao je i Emil Laszowski (1869.-1949.), ravnatelj Državnog arhiva u Zagrebu. Među brojnim njegovim djelima bitno je istaknuti monografije o Gregorijancima i Tomašićima.⁹ Nenad Vekarić objavljuje knjige Pelješki rodovi i Konavoski rodovi, a Ante Gulin daje „Povijest obitelji Rattkay“ (1995.). Neizostavne su studije i knjige dr. Pavla Mačeka, Granta Karchicha, Zlate Bujan Kovačević, Božidara Ručevića, Ede Merlića i Drage Brajdića.¹⁰ Hrvatskim genealogijama bavili su se i stranci, također povjesničari – genealozi. Thalloczy je pisao o Blagajskima (1898.) i Iločkima (1891.), Werner o slavonskim srednjovjekovnim rodovima, a njemačka povjesničarka Irmgard Mahnken o dubrovačkoj vlasteli u srednjem vijeku.¹¹

U posljednjih nekoliko desetljeća hrvatski narod emigrirao je u zemlje Sjeverne i Južne Amerike, Australiju, Novi Zeland, kao i u razne europske zemlje. Mnogi od tih iseljenika u potrazi za svojim djedovskim korijenima i vlastitim porijeklom okreću se arhivskim i drugim dokumentima. Arhivi u našoj zemlji sadrže bogate zbirke matičnih knjiga koje su nastale pedesetih godina prošlog stoljeća. Ubrzo nakon preuzimanja matičnih knjiga pojavila se potreba za korištenjem i istraživanjem podataka zapisanih u njima, a proizlazila je od državnih matičnih ureda, župnih ureda i pojedinih istraživača. Iz tog razloga arhivi su po primitku matičnih knjiga izradili popise rođenih, vjenčanih i umrlih, koji su se koristili kao arhivsko pomagalo.¹²

Genealogija se kao znanost sa svojom metodikom razvila tek u 18. stoljeću, a u posljednjih nekoliko desetljeća došlo je do velikih promjena vezano uz pomagala koja se koriste prilikom

---

⁸ Zmajić, Bartol. *Heraldika, sfragistika, genealogija, veksilologija, rječnik heraldičkog nazivlja*. Zagreb: Golden marketing, 1996. str.106.

⁹ Isto, str.107.

¹⁰ Paver, Mladen; Gledec, Gordan. *Pred zagonetkom obiteljskog stabla: priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslovlja*. Zagreb: Matis, 2009. str. 25.

¹¹ Zmajić, Bartol. *Heraldika, sfragistika, genealogija, veksilologija, rječnik heraldičkog nazivlja*. Zagreb: Golden marketing, 1996. str.107.

¹² Modrušan, Martin, *Arhivi kao izvori za rodoslovna istraživanja*, 25.8.2009. Rodoslovlje HR. URL: <http://www.rodoslovlje.hr/istaknuta-vijest/arhivi-kao-izvori-za-rodoslovna-istrazivanja> (16.10.2018.)

genealoških istraživanja. Tri važna otkrića koja su znatno utjecala na način provođenja istraživanja bili su mikrofilm, fotokopija i računalo. Mikrofilm, koji se temelji na minijaturnoj fotografiji, ima sposobnost proizvesti male negative velikih stranica. Na taj način omogućio je pohranu velikog broja stranica na vrlo malom prostoru. Uz posebnu aparaturu, mikročitač, slika vrlo malih dimenzija sa mikrofilma se bez problema reproducira na ekranu u svojim izvornim dimenzijama. Fotokopirna aparatura omogućuje vrlo brzo kopiranje stranica u željenom broju primjeraka, a računalo omogućuje pohranjivanje neograničenih količina podataka, njihovo međusobno povezivanje, grupiranje i izdvajanje prema zadanim kriterijima. Tako je računalo, otvorilo širok put i brojne mogućnosti u genealoškim istraživanjima.¹³

---

¹³ Paver, Mladen; Gledec, Gordan. *Pred zagonetkom obiteljskog stabla: priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslovlja*. Zagreb: Matis, 2009. str. 25-26.

4. Načini i procedure genealoških istraživanja

Ljudi se zanimaju za genealoška tj. rodoslovna istraživanja iz različitih razloga. U prošlosti su izrađivali rodoslovna stabla zbog utvrđivanja i dokazivanja vlastitog porijekla, kako bi mogli steći određene povlastice ili društveno priznanje. U današnje se vrijeme odlučuju za takva istraživanja zbog zanimanja za vlastitu povijest, traženja smisla života kroz život svojih predaka, lociranja nasljednika nekakvih posjeda i ostavština, kako bi došli do informacija o nasljednim bolestima, a neki pak i iz određenih vjerskih razloga.¹⁴ Istraživanja provedena među genealoškim istraživačima pokazuju njihovo ponašanje, kao i poteškoće na koje nailaze tijekom potrage za informacijama. Rezultati istraživanja Duff-a i Johnson-a, i Yakel-a sažeti su u pet područja:

- Ciljevi genealogskog istraživanja

Ne postoji krajnji cilj korisnika koji započnu s genealoškim istraživanjima. To nije saznati neku činjenicu ili datum, već povezivati se s drugima iz prošlosti i sadašnjosti te shvatiti kako to utječe na sadašnji život korisnika. Iz toga je vidljivo kako su samoidentificiranje i samootkrivanje dvije važne dimenzije genealoških istraživanja. Također je otkriveno da genealoški istraživači stavljaju rodoslovnu priču sa smislom ispred dokazivanja istinitosti zapisa.

- Kako genealozi traže

Postoje tri faze u genealoškom traganju. U prvoj fazi genealozi prikupljaju imena članova obitelji, dok u drugoj pokušavaju prikupiti više detalja o pojedincima. U ovim fazama se pretrage odvijaju po imenu i mjestu, te se također konzultiraju podaci za određena vremenska razdoblja, kao i mape i geografski rječnici zbog lokalnih imena u području pretrage. Treća i posljednja faza uključuje saznanja o društvu i vremenskom razdoblju u kojem je predak živio.

- Kako genealozi uče

Istraživanja su pokazala da se genealozi uglavnom oslanjaju na vlastitu stručnost, te se prilično često konzultiraju sa svojim kolegama. Genealoške organizacije učvršćuju veze između geneologa putem tečajeva, sastanaka genealoških društava i njihovih časopisa. Istraživači također koriste internetske izvore, poput online baza podataka, chat-ova, Listserv-ova, te stranica koje sadrže kontakt podatke za knjižnice i arhive.

---

¹⁴ Molto, Mavis B. *Genealogical Literature and Its Users*. //Encyclopedia of Library and Information Sciences /Mavis B. Molto. 3.izd. Utah: Merrill-Cazier Library, cop.2010. str. 1917-1921.

- Kako genealozi upravljaju informacijama

Način na koji genealozi i istraživači obiteljske povijesti upravljaju informacijama ovisi o tome kako oni konceptualiziraju svoju ulogu. U ulozi pripovjedača najvažnija je priča, arhivist će napraviti arhivu pronalazaka, dok će navigatori uraditi obiteljsko stablo uz pomoć genealoških softvera i bilježnica.

- Neispunjene potrebe genealoških istraživača

Arhivsko gradivo je organizirano prema načelu provenijencije ili pertinencije, a genealoški istraživači potražuju informacije vezane uz pojedine osobe. Dok su iskusni genealoški istraživači savladali korištenje arhivskih pomagala, ona i dalje predstavljaju izazov mlađim genealogima. Vremenski okviri također ponekad mogu uzrokovati poteškoće genealoškim istraživačima koji koriste arhive. Obzirom da profesionalni istraživači svoj rad naplaćuju prema broju sati koje su utrošili, moraju pronaći što efikasniji i brži način kako pronaći informaciju u arhivima. Dodatni problem ponekad postaje i radno vrijeme arhiva, posebice navečer i tijekom vikenda.¹⁵

Cilj genealoškog istraživanja svakako je identificirati pretke, te saznati nešto više o njima. Neki istraživači su zadovoljni samo s osnovnim podacima, poput imena, datuma i mjesta rođenja, smrti i brakova njihovih predaka. Uobičajeni istraživački slijed u osnovnim genealoškim istraživanjima sastoji se od pet koraka. Prvi korak čini utvrđivanje onoga što istraživač već zna o obitelji. U ovom koraku važno je uključiti sve informacije dobivene od članova obitelji ili se može kontaktirati članove uže i šire obitelji radi pribavljanja informacija o istraživanjima koja su oni možda već proveli. Drugi korak je donijeti odluku o tome što se želi istraživati o svojoj obitelji. To znači izabrati jednog pretka o kojem se želi istražiti nešto više, obično je to istraživaču neki generacijski bliži predak, a nakon dobivanja svih potrebnih informacija nastavlja se s daljnjim istraživanjem. Treći korak uključuje izbor izvora pretraživanja. U ovom koraku korisnik sam odlučuje kojim će se izvorima poslužiti u svom istraživanju i kojem će od tih izvora dati primarnu važnost. Ti izvori mogu biti skup podataka i dokumenata koje je netko prikupio o određenom pojedincu ili obitelji, ili podatci koje će istraživač sam pretraživati u potrazi za informacijama koje su mu potrebne. U četvrtom koraku korisnik treba prikupiti i pretražiti sve odabrane izvore. Peti i završni korak istraživanja je upotreba informacija. Na korisniku je da procijeni pronađene informacije, organizira ih te podijeli s drugima.¹⁶

---

¹⁵ Isto.

¹⁶ Isto.

Međutim, postoje i istraživači koji žele saznati više, pa tako traže podatke o zanimanjima, stupnju obrazovanja, selidbama, te vjerskim uvjerenjima svojih predaka. Za njih istraživanje obiteljskog rodoslova započinje iscertavanjem stabla kojem je korijen najstariji poznati predak, a iz tog korijena rastu starije i mlađe grane roda, sve do generacije potomaka.¹⁷ Paver navodi pravilo „Šest koraka“, kojim se može poslužiti istraživač amater:

- Prvi korak: kućni papiri

Potrebno je pretražiti sve stare obiteljske dokumente: rodne, krsne i vjenčane listove, slike i pisma, svjedodžbe, sudska rješenja i ugovore. Ponekad se mogu pronaći vrlo zanimljivi i vrijedni papiri, stariji od stotinu godina, koji svjedoče o obiteljskoj povijesti.

- Drugi korak: naši starci

Ovaj korak može biti zanimljiv, koliko je i jednostavan. Uključuje razgovor sa starijim rođacima, njihovim prijateljima i vršnjacima. Njihova sjećanja potrebno je prikupiti i zapisati jer to su važni svjedoci obiteljske povijesti. Osim sjećanja i isprava, trebalo bi prikupiti i važnije zgode ih života naših starih, jer to su itekako važne informacije.

- Treći korak: matični ured

Državni matični uredi čuvaju matične knjige rođenih, vjenčanih i umrlih za zadnjih stotinjak godina. Bilo bi dobro započeti od vjenčanog lista djeda i bake, ukoliko se zna barem približna godina njihova vjenčanja. U obiteljskom rodoslovu je preporučljivo uz ime pretka upisati i mjesto i datum rođenja, vjenčanja i smrti.

- Četvrti korak: Stanje duša

Iscrtana shema će vjerojatno sadržavati i nekoliko praznih mjesta. Dodatni izvor koji ih osim matičnih knjiga rođenih, vjenčanih i umrlih može ispuniti je župna knjiga *Status animarum* (na hrvatskom Stanje duša). To je knjiga u kojoj je svaki dom vjernika imao posebnu stranicu, a na sjeveru Hrvatske vodi se već više od dvjesto godina. Osim datuma rođenja svake osobe u toj kući, *Status animarum* je sadržavao i naznaku datuma njezina krštenja, vjenčanja i smrti, pa se tako na samo jednoj stranici mogu pronaći podatci o upisane tri ili čak četiri generacije unutar jedne obitelji.

- Peti korak: knjige, časopisi

---

¹⁷ Paver, Mladen; Gledec, Gordan. *Pred zagonetkom obiteljskog stabla: priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslovlja*. Zagreb: Matis, 2009. str. 26.

Nešto širu sliku o sredinama u kojima su živjele generacije predaka može se dobiti iz knjiga i časopisa koji o tome govore. To su vrijedni izvori informacija, poput zbornika pojedinih krajeva s priložima o njihovoj povijesti, župnih i školskih spomenica, specijaliziranih časopisa. Dobri primjeri takvih izvora su svakako djelo *Leksik prezimena SR Hrvatske* (Zagreb, 1976.), koje olakšava traženje stare zavičajne jezgre prezimena, te knjiga Petra Šimunovića *Hrvatska prezimena* (Zagreb, 2006.)

- Šesti korak: dalje od 150 godina

Knjige iz matičnog i župnog ureda pružaju pouzdane podatke za obiteljske rodoslove sve do sredine 19. stoljeća, a napisane su na hrvatskom jeziku. Matične knjige starije od 150 godina nalaze se u državnim arhivima, dijelom u regionalnim (županijskim), a većinom u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu. Takve matične knjige vođene su na latinskom jeziku, pa je potrebno naučiti 20-30 latinskih riječi koje se u matičnim knjigama najčešće upotrebljavaju da bi se tom građom moglo koristiti. Također postoji dio građe na talijanskom i mađarskom jeziku, pa je potrebno nešto više truda da bi se takvim zapisima služili. Državni arhivi otvoreni su i dostupni za sve građane, a također nude pomoć stručnjaka koji mogu genealoškom istraživaču amateru olakšati pretraživanje.¹⁸

4.1. Izvori u arhivima

Interes za genealoška istraživanja u arhivima u Hrvatskoj je u posljednjim desetljećima sve veći. U početku su bili rijetki istraživači koji su tražili podatke o svojem porijeklu, a to su uglavnom istraživali radi izrade genealoškog stabla. Kada bi dolazili u arhive korisnici bi dobili informacije o matičnim knjigama, te drugoj dokumentaciji genealoškog sadržaja koja se nalazi izvan državnih arhiva. Naime, gradivo koje sadrži genealoške podatke nalazi se i u raznim crkvenim arhivima, muzejima, bibliotekama ali i kod privatnih osoba. Najbogatije genealoške podatke sadrže dakako arhivi biskupija. Ovi arhivi sadrže matice parice koje su od velike važnosti i značaja jer zamjenjuju originalne matične knjige u župama u kojima su matične knjige tijekom Drugog svjetskog rata uništene ili su nestale, te zamjenjuju matične knjige nestale tijekom Domovinskog rata. Isto tako, župni arhivi posjeduju knjige Stanje duša u kojima se nalaze podaci o članovima obitelji od druge polovine 18. stoljeća do danas. Zahvaljujući tome na istom mjestu imamo podatke o rođenju, vjenčanju i smrti svakog člana

---

¹⁸ Isto, str. 26-28.

obitelji, ponekad za pet do šest generacija. U nekim župama vodi se i tzv. *Aniversaria* – knjige o godišnjem služenju svetih misa za umrle, u kojima se bilježe podaci o rođenju i smrti pokojnika.¹⁹

Kako se interes za matične knjige povećavao, tako su arhivski djelatnici razmišljali i o zaštiti knjiga od čestog korištenja, ali i drugih opasnosti. Dio matičnih knjiga je restauriran, pogotovo u onim arhivima koji su posjedovali restauratorske radionice, a to su arhivi u Dubrovniku, Zagrebu, Pazinu i Splitu. Otvaranjem mikrofilmskih fotolaboratorija započinje sigurnosno i zaštitno mikrofilmiranje matičnih knjiga. Većina svih matičnih knjiga u Republici Hrvatskoj je već snimljena. Radi se o približno 18.000 snimljenih knjiga za koje je izrađeno više od dva milijuna setova snimaka. Zbirka matičnih knjiga Hrvatskog državnog arhiva sadrži 2.128 matičnih knjiga rođenih, umrlih i vjenčanih iz razdoblja od 17. do 19. st. Te knjige su najvećim dijelom sa sjeverozapada Hrvatske, te manjim dijelom iz Slavonije i Primorja. Matične knjige su do 1945. godine vodile vjerske zajednice, pa je potrebno znati kojoj je vjerskoj zajednici obitelj pripadala, i kojoj je teritorijalnoj jedinici pripadalo mjesto u kojemu su članovi te obitelji živjeli. Hrvatski državni arhiv čuva i zbirku genealoških stabala znamenitih ličnosti. Zbirka je nastala sakupljanjem podataka od strane pojedinih djelatnika arhiva, od kojih se ističe djelatnost dvojice ravnatelja – Ivana pl. Bojničića i Emilija Laszowskog, te višeg arhivista – Bartola Zmajića. Posljednji navedeni, Bartol Zmajić, bio je jedan od najpoznatijih genealoga u Hrvatskoj, koji je sakupio veliki broj dokumenata s genealoškim podacima do kojih je dolazio prilikom posjete mnogobrojnih istraživača u Hrvatski državni arhiv. Sam je nadopunjavao i ispravljao podatke, te ih tako sređene sačuvao u svojoj privatnoj ostavštini. U Hrvatskom državnom arhivu se čuva i opsežna zbirka osmrtnica. Prikupljane su osmrtnice onih osoba za koje se smatralo da su imali značajnu ulogu u društvu u Hrvatskoj. Dio zbirke je nastao od donacija i otkupa, a dio je Arhiv dobio od uže ili šire rodbine umrlih. U državnim arhivima u Hrvatskoj postoje brojni obiteljski arhivi koji sadrže podatke o pojedinim članovima obitelji. Dokumentacija može sadržavati izvatke iz matičnih knjiga rođenih, vjenčanih i umrlih, svjedodžbe, diplome, oporuke itd. Na raznim sudovima postoje sačuvane knjige pravnih spisa s genealoškim podacima, naročito sudskih sporova koji sadrže podatke o vlasnicima i nasljednicima kroz nekoliko generacija. U pojedinim arhivima u Hrvatskoj, pored ostalog arhivskog gradiva, čuva se i preuzeta dokumentacija geodetske uprave. U tom gradivu

---

¹⁹ Gledec, Gordan, *Arhivi kao izvori za rodoslovna istraživanja*, 25.8.2009. RodoslovljeHR. URL: <http://www.rodoslovlje.hr/istaknuta-vijest/arhivi-kao-izvori-za-rodoslovna-istrazivanja> (16.11.2018.)

zanimljivi su podaci o vlasnicima pojedinih parcela zemljišta koje su se tijekom vremena u parnicama ili prodajom dodjeljivale novim vlasnicima. Regionalni arhivi u Hrvatskoj preuzeli su starije arhivsko gradivo (do 1962.) osnovnih i srednjih škola. U toj dokumentaciji nalaze se također i dokumenti genealoške naravi, kao što su imenici u kojima su upisana imena i prezimena roditelja i učenika. Sve spomenuto gradivo koje služi za genealoška istraživanja pisano je raznim jezicima: hrvatskim, latinskim, njemačkim, talijanskim, mađarskim i francuskim, a za njihovu upotrebu potrebno je poznavati i različita pisma: latinicu, glagoljicu, bosančicu, ćirilicu i goticu, što ne čudi obzirom na evidentiranje ovih podataka kroz dugo vremensko i povijesno razdoblje i velike političke promjene.²⁰

4.2. Pomagala: Miestopis i šematizam

Uspješno pretraživanje matičnih knjiga zahtjeva poznavanje nekih osnovnih podataka osim imena i prezimena osobe o kojoj se istražuje. Potrebno je saznati i mjesto rođenja, te vjenčanja i smrti, i barem godinu, ako ne i puni datum događaja. Ukoliko genealoški istraživač nije siguran gdje se nalazi grad ili selo koje tražimo, od velike pomoći mogu biti *Satelitski atlas Hrvatske* (Naklada Ljevak i Gisdata, Zagreb, 2001.), i *Telefonski imenik* koji je dostupan na internetu. Idući problem na koji može naići jest taj da ne zna kojoj je župi traženo mjesto u prošlosti pripadalo. U tom slučaju može se poslužiti s još nekoliko pomagala. Prvo od njih je *Miestopisni rječnik kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije* (Vinko Sabljar, Zagreb, 1866.). Popisana su na 534 stranice sva sela i zaseoci u Hrvatskoj, uključujući Istru, koja tada nije bila u sastavu Hrvatske, uz naznaku kojoj općini, kotaru, županiji i župi/parohiji pripadaju, imaju li crkvu, školu i poštu, te koliko kuća i stanovnika broje. Ovaj priručnik je naročito koristan u situaciji kada pod istim nazivom postoji nekoliko naselja, pa je teško doći do onoga pravoga. Primjerice, u Hrvatskoj je 1866. godine postojalo četiri naselja Brezovac, šest Doljana i sedam Dvorišća. Ukoliko istraživač nije siguran koje od tih mjesta je ono koje on traži, moglo bi se dogoditi da rodoslovne podatke traži u pogrešnim knjigama. U takvim je situacijama

---

²⁰ Gledec, Gordan, *Arhivi kao izvori za rodoslovna istraživanja*: Istraživanja u Hrvatskoj, 25.8.2009. RodoslovljeHR. URL: <http://www.rodoslovlje.hr/istaknuta-vijest/arhivi-kao-izvori-za-rodoslovna-istrazivanja> (6.11.2018.)

Sabljarov priručnik veoma važan i koristan, a otežavajuća okolnost je rijetkost njegova izdanja.²¹

Slijedeći problem na koji je moguće naići je taj da mnoga naselja odumiru, neka manja se vremenom utapaju u veća, te na taj način neki nazivi nestaju ili se mijenjaju. Pomoć je u tom slučaju najbolje potražiti u Državnom zavodu za statistiku RH, koji je 2001. izdao *Imenik naselja RH* (abecedni popis naselja RH s oznakom kojoj općini/gradu i županiji pripada), i *Sistemske popis naselja po županijama i gradovima/općinama* u 800 primjeraka. *Imenik naselja RH* posebno donosi Popis naselja koja su prestala postojati (u razdoblju 1945.-2000.), uz dodatnu rubriku Naselje kojem je pripojeno. Također od velike koristi može biti publikacija *Naselja i stanovništvo SR Hrvatske 1857-1971.* autora Mirka Korenčića (Djela JAZU, knj. 54, Zagreb, 1979.). Ova knjiga daje prvi popis stanovništva Hrvatske u suvremenom smislu, te iscrpne podatke zemljovidom i brojkama za naselja svake općine, kao i promjene u njihovu sastavu. Što se tiče naselja i župi kojoj isto pripada, jedno od važnijih pomagala je leksikon *Opći šematizam Katoličke crkve u Jugoslaviji* (Zagreb, 1975.), koji donosi važne informacije o crkvenim pokrajinama i svakoj župi u njima. Za svaku župu mogu se pronaći adresa, podaci o gradnji i obnovi crkve, župnoj spomenici i župniku, a kazalo sadrži prikaz svih naselja iz te knjige. Korisnicima su obično potrebni stariji shematizmi, jer se većinom koriste starije matične knjige. Hrvatski državni arhiv ima i nekoliko starih shematizama (dio ih je iz 19. stoljeća) Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj. Nužna dopuna ovog priručnika je *Šematizam Zagrebačke nadbiskupije* novijeg datuma (Zagreb, 1966.), jer daje ažuriran pregled svih arhiđakonata, dekanata i župa. Tu se mogu pronaći brojni podaci za svaku župu: poštanska adresa, telefon i napomena o prometnim vezama, administrativna jedinica (općina, županija) na čijem području župa leži, popis naselja koja toj župi pripadaju, broj stanovnika i vjernika, i podaci o župniku. Priručnik također sadrži kazalo župa i naselja radi lakšeg snalaženja, a može se pronaći u čitaonici regionalnog arhiva ili u župnom uredu.²²

4.3. Vrela i druge znanosti u službi genealogije

Sastavljanje obiteljske povijesti zahtijeva nekoliko genealoških vrela. Među prvima se pojavljuju isprave (povelje), koje su bile publicirane u raznim kodeksima ili nepublicirane.

---

²¹ Paver, Mladen; Gledec, Gordan. *Pred zagonetkom obiteljskog stabla: priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslovlja*. Zagreb: Matis, 2009. str. 52.-53.

²² Isto.

Povelje su definitivno najvažnija vrela za srednjovjekovnu genealogiju, a publicirane su većinom u zbornicima. Tekst povelja uz navedene izdavače, primatelje i svjedoke pruža podatke za povijesno istraživanje. Postoje zbornici povelja koji se odnose na jednu državu, grad, trgovište ili rod, zbornici povelja koje je izdala pojedina osoba (vladar ili crkveni poglavar) i zbornici povelja koje se odnose na određeno povijesno razdoblje. Iz njih se u 15. stoljeću razvijaju spisi, koji također mogu biti publicirani ili nepublicirani, nadopunjuju sadržaj povelja, a čuvaju se u arhivima. Za razliku od povelja, koje su uglavnom tiskane na pergameni, spisi se počinju pojavljivati na papiru. Već nakon nekoliko desetljeća broj spisa premašio je broj povelja. Genealoškim istraživanjima mogu pomoći slijedeći dokumenti: krsni listovi, zaručnički listovi, ženidbeni ugovori, vjenčana pisma, crkveni dispensi za vjenčanje, zapisivanje jutarnjeg dara, oporuke, zadužbinska pisma za zadušnice, kupoprodajni ugovori, zamjembeni ugovori, odštetni ugovori, hipotekarni ugovori, založni ugovori, sporazumni ugovori, lenska pisma, dekreti o imenovanju, dekreti o unapređenju, majstorski listovi, doktorske diplome, grbovni listovi, plemićki listovi. Slijede likovna vrela u obliku spomenika, epitafa, novca, medalja, drvoreza, bakroreza, uljenih slika, koja također mogu pripomoći u genealoškim istraživanjima.²³

Osim navedenih, primarnih izvora, važne podatke mogu donijeti i druge znanosti, grane i područja koja su isprepletena s genealogijom. Onomastika je znanost koja se bavi proučavanjem imena i prezimena ljudi. Prva prezimena ljudi počinju se javljati u 12. stoljeću u Zapadnoj i Srednjoj Europi. U Hrvatskoj se javljaju u tom razdoblju na moru, dok se u unutrašnjosti pojavljuju tek polovicom 14. stoljeća. Povijesni razvoj prezimena je od velike važnosti za genealoška istraživanja. Etnologija se bavi proučavanjem kulture pojedinih naroda, pa tako i migracijom stanovništva. Popisi mogu dati dragocjene podatke o imenima i prezimenima, kao i ime oca, dob, službu, stalež itd. Znanosti o stanovništvu pripada i kartografija, koja daje uvid u karte zemljišta na kojima su označena prezimena vlasnika, tj. suvlasnika. Arhitektura proučava različite građevinske objekte, među koje ubrajamo privatne kuće, srednjovjekovne zamkove, dvorce, kurije, pa čak i nadgrobne spomenike koji u svojim natpisima mogu pružiti dragocjene podatke. Jedna od znanosti novijeg datuma jest ikonografija. Prvi vjerni portreti se javljaju tek u 13. stoljeću, dok se u 14. stoljeću pojavljuju prvi primjerci posmrtnih maski. Ipak, tek od renesanse može se govoriti o portretnoj umjetnosti u obliku bogatog materijala u likovima prikazanim u različitim tehnikama uljenih slika,

---

²³ Zmajić, Bartol. *Heraldika, sfragistika, genealogija, veksilologija, rječnik heraldičkog nazivlja*. Zagreb: Golden marketing, 1996. str.104.-105.

medalja i fotografije, koja bi bila od važnosti za genealoške istraživače. Slijedeće znanosti koje su od važnosti ovim istraživačima su heraldika, koja proučava postanak, razvoj i umjetničku izradu grbova, te sfragistika, koja se bavi razvitkom, izradom i upotrebom pečata na poveljama i spisima. Numizmatika je svakako jedna od najvažnijih znanosti koja svojim materijalom, novcem, pruža iznimno važne podatke za genealogiju. Mnogo toga se može saznati iz natpisa na novcima, novosti u prikazu glave, poprsja i potpunih likova na maloj plohi novca, a posebice iz medalja kovanih ili lijevanih u čast poznatih ili danas zaboravljenih ljudi. Sociologija se dopunjuje s genealoškom znanosti obzirom da obje proučavaju razvoj, uspon i propadanje neke skupine ili sloja ljudi. Genealoške table najbolje objašnjavaju usku vezu među rodovima koji su u srednjem vijeku vladali Srednjom i Zapadnom Europom. Pravna povijest može biti važan izvor kojim se genealoški istraživač služi jer najbolje objašnjava strukturu plemstva, te pravne norme kojih se to plemstvo moralo u svim prilikama pridržavati. Još jedna važna znanost koja je od koristi genealogima jest biologija, koja objašnjava problem nasljeđivanja svojstava, osobina, bolesti itd.²⁴

---

²⁴ Isto, str.105-106.

5. Promjena genealoških istraživanja nakon razvoja informacijske tehnologije

Značajan tehnološki razvoj i napredak imao je utjecaja i na aspekte zaštite, obrade i osiguranja dostupnosti informacijskih izvora, tj. arhivskoga gradiva. Arhivi se susreću s novim, drugačijim vrstama arhivskih zapisa, a informatizacija utječe na sve arhivske funkcije. Dolazi do veće produkcije dokumenata, potrebe za novijom vrstom zaštite – intelektualnom zaštitom, te naglasaka na dostupnost gradiva umjesto na njegovu pohranu. Arhivi bi trebali slijediti tehnološki razvoj i prilagoditi se društvenom okruženju, na način da preuzmu aktivniju ulogu u upravljanju dokumentima od njihova nastanka do korištenja. Ubrzani razvoj suvremene tehnologije također mijenja djelokrug arhiva, kao i arhivsko zakonodavstvo. Najznačajnije aktivnosti suvremenog društva su prikupljanje, obrada i odašiljanje informacija. Glavna prednost elektroničkih informacija je u njihovoj dostupnosti i brzini prenošenja. Informacije više nisu vezane za fizičko mjesto, knjižnicu ili arhiv, već su dostupne za korištenje svima koji imaju potrebnu tehnologiju u bilo koje doba i s bilo kojeg mjesta. Elektronička informacija dostupna je u trenutku, za razliku od konvencionalnog arhivskog gradiva do kojeg se dolazi puno sporijim i složenijim putem. Još jedna prednost je ta što elektroničkim informacijama istodobno može pristupiti neograničeni broj korisnika. Pohrana tih informacija i njihovo čuvanje može se odvijati u različitim oblicima i nosačima, a sve ovisno o potrebama korisnika. Može ih se pronaći i pohranjene u bazama podataka koje se čuvaju bilo gdje u svijetu, a dostupne su u nekoliko trenutaka, te se mogu umnožiti radi različitih potreba. Elektronička informacija svakako je uz pomoć komunikacijske i informacijske povezanosti uspjela odgovoriti na rastuće potrebe i zahtjeve prevladavajući ograničenja vremena i mjesta, te učiniti izvore dostupnima.²⁵

Komunikacija arhivskoga gradiva, a samim time i istraživanja genealoške prirode uvelike su se promijenila upotrebom suvremenih interaktivnih računalnih tehnologija.²⁶ Internet je odigrao možda i najvažniju ulogu u razvoju genealogije od 1990-ih pa sve do danas. To je vidljivo na primjerima web stranice RootsWeb, najstarije i najveće besplatne genealoške stranice koja sadrži milijardu imena i bazu s oko 500.000 prezimena, te stranice FamilySearch koja je prvi dan kada je započela s radom imala oko 40 milijuna pristupa.²⁷ Promjena

---

²⁵ Lemić, Vlatka. *Arhivi i arhivistika za suvremenog korisnika*. Zagreb: Naklada Ljevak, 2016. str 30-32.

²⁶ Isto, str 33.

²⁷ Molto, Mavis B. *Genealogical Literature and Its Users*. //Encyclopedia of Library and Information Sciences /Mavis B. Molto. 3.izd. Utah: Merrill-Cazier Library, cop.2010. str. 1917-1921.

suvremenih tehnologija dovodi do promjena u opisu, korištenju i prezentaciji arhivskoga gradiva, te arhivi sve više međusobno surađuju, kako međusobno, tako i s drugim informacijskim ustanovama. Nadalje, to znači da arhivisti moraju razumjeti digitalne zapise čija se priroda promijenila, te primijeniti istu količinu znanja u radu s njima kao i s tradicionalnim zapisima. Osim računalne pismenosti, koja se u današnje vrijeme podrazumijeva, arhivisti će morati posjedovati i druga znanja, te se nastaviti specijalizirati u područjima poput baza podataka, slikovnih i audiozapisa, metapodataka, korisničkih sučelja, sustava za pretraživanje, i digitalnih pohrana. Još jedan aspekt potrebnih znanja i vještina arhivista je i uspješan rad s ljudima. Neophodna je komunikacija, dogovaranje, praćenje promjena, promicanje produkata i usluga unutar arhiva, ali i suradnja s drugim arhivima, zaposlenicima, medijima, donatorima, državnom upravom, vladom, ministarstvima, donatorima, itd. Prelazak arhiva u digitalno doba omogućuje im djelotvorniji i učinkovitiji rad, ponajviše u područjima zaštite i dostupnosti gradiva.²⁸

5.1. Utjecaj tehnologije na dostupnost gradiva

Dostupnost arhivskoga gradiva nije vezana samo uz arhive, nego i za širi pravni, upravni i politički okvir, te je iz tog razloga potrebno definirati gradivo, pravo građana na korištenje arhiva, kao i zaštitu državnih interesa i osobnih podataka, a u skladu s time donijeti prikladnu politiku u odnosu na ograničenje dostupnosti i metode korištenja. Ponekad su interesi građana, civilnih društava ili države kompleksni, pa je potrebno uskladiti pravo na informacije i pravo na zaštitu državnih interesa i osobnih podataka. Hrvatska ima propise kojima uređuje postupak, način i uvjete korištenja, posudbu, izradu preslika, obveze korisnika, ovjerovljene prijepise i preslike, i naknade. Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, te Pravilnik o korištenju arhivskoga gradiva, i pravilnici o radu čitaonica pojedinih arhiva reguliraju korištenje arhivskoga gradiva u odnosu na intelektualnu i fizičku dostupnost informacija, i propisuju opće rokove dostupnosti. Osim spomenutih zakona, doneseni su i drugi relevantni propisi koji se odnose na arhivsko gradivo, poput zakona o pravu na pristup informacijama, o tajnosti podataka, o zaštiti osobnih podataka, itd. Ukoliko dođe do zahtjeva za prijevremenom dostupnošću, djeluje Povjerenstvo Hrvatskog arhivskoga vijeća i rješava slučaj. Sve arhivske propise i procedure potrebno je uskladiti s novim zakonima iz razloga što se u praksi javlja nekoliko različitih

---

²⁸ Lemić, Vlatka. *Arhivi i arhivistika za suvremenog korisnika*. Zagreb: Naklada Ljevak, 2016. str 33-35.

pristupa dostupnosti. Arhivsko gradivo koje sadrži dokumentaciju s osobnim podacima, poslovne i imovinsko-pravne dokumente, kao i ono mlađe od 30 godina, često je u predmetu javnih diskusija treba li biti dostupno javnosti općenito, ili strankama i korisnicima koji traže uvid u gradivo ili izradu kopija iz određenih osobnih razloga. Ponekad arhivi sami procjenjuju dostupnost podataka i uvjete korištenja, u dogovoru sa stvarateljima i predavateljima gradiva, pa se iz toga razloga nastoji prilikom svake primopredaje gradiva odmah naznačiti stupanj tajnosti, te regulirati mogućnosti privremene dostupnosti.²⁹

Rasprostranjenost interneta, kao i razvoj globalne informacijske infrastrukture i mrežnih multimedijских sustava uvelike su utjecali na dostupnost i korištenje arhivskoga gradiva. Prilikom redefiniranja informacijskih usluga u arhivima, osim pozitivnih učinaka poput kraćeg vremena potrebnog za pronalaženje informacija, na umu treba imati i stvaranje veće osjetljivosti na zaštitu osobnih podataka, te sprječavanje neprimjerene uporabe informacija. Također za razvoj arhiva važnu ulogu imaju rastući troškovi održavanja suvremenih tehnologija, kao i nedostatni izvori koji dovode do razvoja regionalnog i globalnog zajedničkog djelovanja. Umjesto prijašnje uporabe vodiča i obavijesnih pomagala unutar ustanove, lakšu razmjenu informacija omogućila je pojava umreženih online kataloga i baza podataka dostupnih putem interneta. Informacijama dostupnim na internetu se također može pristupiti i putem mrežnih stranica, portala, elektroničkih publikacija, predmetnih vodiča, pretraživača, društvenih mreža, te brojnih drugih izvora koji omogućuju pretraživanje s pomoću ključnih riječi. Budući da broj relevantnih mrežnih stranica raste iz dana u dan, a dobar dio njih pojavljuje se i nestaje vrlo brzo, nemoguće ih je sve navesti, pa korisnicima preostaje redovito pretraživanje interneta u potrazi za relevantnim informacijama o novim stranicama i izvorima. Većina današnjih arhiva diljem svijeta ima svoju mrežnu stranicu na kojoj su sadržani dio gradiva koje čuvaju, baze podataka, digitalne zbirke i online katalogi. Posebne vrste gradiva poput zbirke fotografija, plakata, karata su također dostupne putem interneta. Razmjena informacija, koja ujedno i povećava interes javnosti za arhive, odvija se putem lokalnih i nacionalnih mreža arhivskih ustanova i udruženja, te mreža i portala koji obuhvaćaju informacije o gradivu svih kulturnih ustanova nekog područja.³⁰

---

²⁹ Isto, str 38-43.

³⁰ Isto, str 46-52.

5.2. Mrežni genealoški izvori

Genealogije i obiteljske povijesti čine jednu vrstu mrežnih informacijskih izvora. U *Enciklopediji knjižničnih i informacijskih znanosti* obiteljska povijest je definirana kao evidentirani zapis događaja u jednoj ili više generacija pojedine obitelji, a genealogija kao objavljena priča predaka, potomaka, ili oboje. One se mogu pronaći u knjižničnim online katalozima, kao primjerice u katalogu Kongresne knjižnice. Obiteljske povijesti se digitaliziraju velikom brzinom, a neke od njih dostupne su na stranicama FamilySearch i BYU Family History Archives. Procesom digitalizacije tako nastaju pretražive baze podataka za kojima definitivno postoji velika potreba.³¹ Baze podataka na koje se može pretplatiti daju istraživačima genealogije razlog za dolazak u Kongresnu knjižnicu. Posebno su zanimljive Ancestry Library Edition i Heritage Quest Online radi ponude digitaliziranih popisa stanovništva u Americi. Daljnji sadržaji online baza podataka su: imigracijska zbirka koja sadrži popis putnika u New Yorku za godine 1820.-1891. i 1935. – 1938.; registar biografija; popis sudionika građanskog rata 1861.-1934. popis umrlih iz socijalnog osiguranja. Uz to sve, sadrže i više od 25.000 prikaza povijesti lokalnih obitelji. Većina tog objavljenog materijala je u vlasništvu knjižnice. Još jedan važan elektronički izvor je ProQuest Historical Newspapers koji nudi sav tekst i prikaze članaka svih objavljenih primjeraka sljedećih novina: *Atlanta Constitution*, *Boston Globe*, *Chicago Defender*, *Chicago Tribune*, *Christian Science Monitor*, *Los Angeles Times*, *New York Times*, *Wall Street Journal* i *Washington Post*. Za potpuni popis elektroničkih izvora Kongresne knjižnice treba pogledati pod Povijest, Genealogija i Arhivi, jednu od kategorija baza podataka i elektroničkih izvora te knjižnice.³²

Genealoški izvor koji obuhvaća županijsku povijest i povijest pojedinih zajednica je lokalna povijest. Ovaj izvor pomaže pri istraživanju obiteljske povijesti, jer obično sadrži informacije o prvim stanovnicima određenog područja, posebice o istaknutijim pripadnicima zajednice. Kao i kod istraživanja obiteljske povijesti, pojedinac do informacija o lokalnoj povijesti može doći putem knjižničnih kataloga kao što je WorldCat. Još jedna vrsta mrežnih izvora su rodoslovna stabla. To su zapravo grafikoni koji prikazuju izravne pretke; roditelje, bake i djedove, prabake i pradjedove, i druge rođake određene osobe. Rodoslovna stabla dostupna su

---

³¹ Molto, Mavis B. *Genealogical Literature and Its Users*. //Encyclopedia of Library and Information Sciences /Mavis B. Molto. 3.izd. Utah: Merrill-Cazier Library, cop.2010. str. 1922-1924.

³² Genealogical research at the Library of Congress, kolovoz 2006., *Library resources: 5.Internet Services*. URL: http://www.loc.gov/rr/genealogy/bib_guid/research.pdf (1.12.2018.)

na mnogim web stranicama, poput FamilySearch i Genes Reunited. Nadalje, tu su i liste upita kao mrežni izvori koji se sastoje od popisa imena koja se istražuju te konkretnih podataka o pojedinim imenima. Oni koji su zainteresirani za ista imena mogu kontaktirati jedni druge kako bi razmijenili informacije. Listama upita može se pristupiti putem različitih web stranica kao što su primjerice Ancestry i RootsWeb, ili pak foruma, poput GenForum-a. Liste upita uobičajene su za rodoslovna društva i obiteljske udruge, a mogu se naći i u rodoslovnim časopisima. Kao još jedan od mrežnih izvora u genealoškim istraživanjima mogu se koristiti i zapisi genealoških i povijesnih društava, kao što je National Genealogical Society. Takva društva objavljuju i arhiviraju brojne prikupljene izvore te često objavljuju časopise koji sadrže informacije o obiteljskoj i lokalnoj povijesti. Ona također prikupljaju rodoslovna stabla, genealogije pojedinih članova organizacija i čuvaju te materijale u knjižnicama, ili ih objavljuju na web stranicama. Udruge obitelji i prezimena također osiguravaju pristup stvorenim izvorima (primjerice rodoslovnim stablima, povijesti i sl.) prikupljenim od članova udruga. Telefonski imenici mogu pomoći u identifikaciji društava i udruga relevantnih za etničke skupine, lokalitete, prezimena i sve drugo što istražujemo.³³

Svi mrežni izvori koji sadrže informacije zabilježene u vrijeme događanja zajednički se jednim imenom nazivaju izvorni zapisi. Primjeri izvornih zapisa uključuju zapise o rođenju, sklapanju braka, smrti, oporuke, zapise o kupnju zemljišta, zapise o evidenciji popisa i zapise o mirovinama. Neki originalni zapisi su kopirani, u potpunosti ili djelomično te čine nove resurse kao što su sažeci, ulomci, prijepisi ili prijevodi. Indeksi i druga obavijesna pomagala moraju se koristiti za pronalaženje imena u izvornim zapisima. Kao što pristup sadržaju izvornih zapisa postaje dostupan putem digitalizacije ili projekata masovnog indeksiranja, tako će i sve više izvornih zapisa postati pretraživo i moći će se pregledavati online. The Family History Library u Salt Lake City-ju je repozitorij koji sadrži velik broj izvornih zapisa. Većina zapisa su mikrofilmovi kopija crkvenih, vladinih i drugih spisa. Neki zapisi su još uvijek u tiskanom obliku, dok su neki dostupni i na web stranici FamilySearch. Ključni zapisi za genealoška istraživanja su zapisi o rođenju, sklapanju braka, razvodu i smrti. Upis u matične knjige se koristi u mnogim zemljama a odnosi se na proces pohrane bitnih zapisa. Danas, za razliku od nekad, većina vladinih ureda pohranjuje te bitne zapise, a indeksni podaci vezani uz te zapise dostupni su i online u mnogim zemljama. U crkvene zapise ubrajaju se zapisi vjerskih institucija. Crkve obično čuvaju zapise o krštenjima, krizmama, vjenčanjima i pogrebima, a

---

³³ Molto, Mavis B. *Genealogical Literature and Its Users*. //Encyclopedia of Library and Information Sciences /Mavis B. Molto. 3.izd. Utah: Merrill-Cazier Library, cop.2010. str. 1924.

veoma su važni iz razloga što su se zapisivali još u razdoblju kada se ta ista evidencija nije vodila u matičnim knjigama. Grobni zapisi sadrže podatke o preminulima, kao i informacije s nadgrobni spomenika. To su imena, datumi rođenja i datumi smrti. Članovi obitelji mogu se identificirati pomoću ovih podataka, a epitafi mogu biti korisni u utvrđivanju srodstva između pojedinaca. Mnogi od ovih podataka postoje online, a detaljne informacije o crkvenim i grobnim zapisima pojedinih zemalja dostupne su putem web stranice FamilySearch.³⁴

ICARUS je konzorcij koji za cilj ima promicanje suradnje između arhiva i sličnih ustanova koje se zalažu za očuvanje kulturne baštine. Osnovan je 2008. godine sa sjedištem u Beču, a bavi se stvaranjem i održavanjem zajedničke informacijske platforme i pružanjem stručne i IT podrške mreži različitih kulturnih i znanstvenih ustanova u današnjem digitalnom dobu. Sustavno razvija mogućnosti stručne, organizacijske i financijske podrške projektima i strategijama koji se bave dostupnošću arhivskoga gradiva u digitalnom okruženju. ICARUS okuplja veliki broj ustanova iz čak 23 Europske države i iz Kanade.³⁵

Svakako je neizostavno spomenuti Matriculu³⁶, odnosno ICARUS-ovu platformu koja donosi digitalne verzije matičnih knjiga iz brojnih europskih zemalja. Prvi put se pojavila online 2008. godine, a redizajnirana je 2017. godine. Redizajnirana verzija predstavlja važan korak naprijed u svijetu digitalizacije arhiva. Matične knjige spadaju u najviše korištene i istraživane povijesne izvore. Matricula nudi potpuno besplatan način pristupa tim vrlo vrijednim podacima bez obzira na lokaciju korisnika. Gotovo 20 milijuna stranica u preko 200.000 knjiga iz otprilike 3.000 župa u 6 država omogućuju zaista brojne mogućnosti istraživanja i otkrića. Podatke je moguće pretraživati prema fondovima, mapama i pretragom lokacija. Rubrika „Fondovi“ nalikuje na staru Matriculu, ali je ipak mnogo intuitivnija. Desni dio stranice pokazuje različite razine sadržaja, a klikom na jednu rubriku otvara se popis jedinica od kojih se sastoji. Na primjer kod popisa država, klik na Österreich prikazuje dostupne austrijske arhive i biskupije. Pretraživanje mapa otvara potpuno nove mogućnosti što se tiče potrage za precima koji su možda živjeli u nekima od susjednih župa. Redizajn Matricule je omogućio unos odabrane župe u polje „pretraži“, koju nakon toga označi na karti, uz sve ostale župe koje se nalaze u njezinoj blizini. Karti je moguće zumirati, a klik na neku od župa prikazuje glavnu stranicu sa svim knjigama koje su dostupne. Treći način traženja župe jest pretraživanje lokacija. Uz polje

---

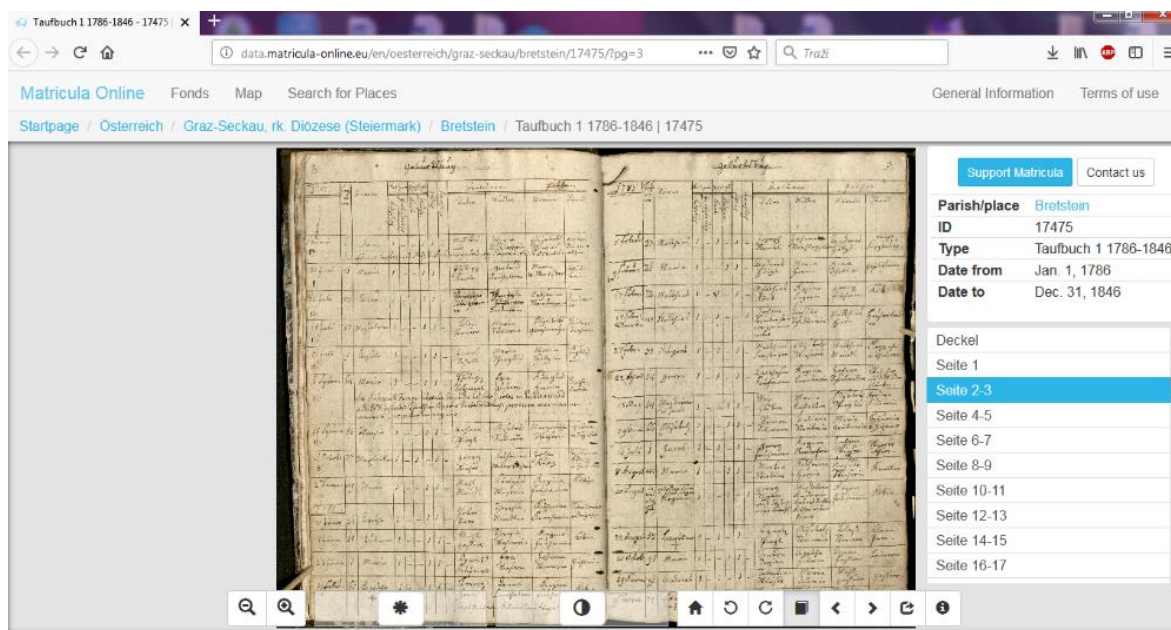
³⁴ Isto, str.1924.- 1927.

³⁵ The Association. Icarus. URL: <https://icar-us.eu/en/about-us/> (12.4.2019.)

³⁶ Matricula portal. URL: <http://data.matricula-online.eu/en/>(12.4.2019.)

unosu u koje se upisuje naziv župe, pretraga se može ograničiti na određenu biskupiju ili vremensko razdoblje. Glavna stranica župe pokazuje još jednu istaknutu prednost, link na zasebnu mapu koju nudi Mapire. Nova Matricula također ima dva poboljšanja u odnosu na svoju prvu verziju, a koja su svakako vrijedna spominjanja. Vrijeme koje protekne između klika na stranicu, i prikaza te stranice na zaslonu računala je drastično smanjeno. Nadalje, linkovi sada koriste sintaksu, što im olakšava jedinstvenu identifikaciju stranice.³⁷

Slika 1. Matricula - Digitalizirana matična knjiga rođenih i krštenih u Bretsteinu 1786.-1846.

Postoji veliki broj online izvora, ali u većini slučajeva oni se sastoje samo od slike i svega nekoliko opisnih podataka. Velika iznimka je Monasterium portal, koji donosi detaljne opise i cjelovite tekstove srednjovjekovnih i novovjekovnih isprava online. Na njemu se mogu pronaći dokumenti pisani ili izdani od strane države ili vladara. Većina tih podataka je relevantna za genealoška istraživanja i od velike je koristi istraživačima. MOM-CA je sastavni dio Monasteriuma koji registriranim korisnicima omogućuje neposredan rad s dokumentima, tj. zajedničko uređivanje podataka o tim dokumentima pomoću EditMOM alata.³⁸ Svakako treba spomenuti i Topoteku - digitalnu platformu koja na jednostavan način omogućuje digitalizaciju i objavljivanje raznovrsnih povijesnih izvora koji se nalaze u privatnom vlasništvu. Cilj je

³⁷ Rudinger, Gabi. Matricula reloaded. *Insights* (Vienna). 2/2017, str. 12.

³⁸ Wurster, Herbert, W. The process of putting church registers online in Europe. *Insights* (Vienna). 2/2015, str. 16.-17.

Topoteke sakupljati povijesne slike, mape, video i audio dokumente online, te ih na taj način učiniti javno dostupnima. Trenutno postoji više od 250 virtualnih zbirki – lokalnih Topoteka u 12 europskih država (uključujući i 15 u Hrvatskoj), koje održavaju njihovi administratori (topotekari) čiji je moto „Zato da ne bude zaboravljeno“.³⁹

Između ostaloga, treba spomenuti i popise stanovništva jer su to zapisi koji, osim imena, spola i dobi, pomažu odrediti gdje su naši preci živjeli, te čime su se bavili. Isto tako, u izvorne zapise ubrajaju se i ostavinski zapisi, „pravni dokumenti o raspodjeli imovine pojedinca nakon njegove smrti“.⁴⁰ Ovi zapisi mogu sadržavati kopiju oporuke, imena članova obitelji, te pojašnjenje njihovih međusobnih odnosa. U genealoške mrežne izvore koji mogu olakšati istraživanje ubrajaju se i vojni zapisi, koji uključuju imena pojedinaca koji su služili vojsku ili su bili podobni za vojnu službu. Vrste vojnih zapisa razlikuju se od države do države, ali mogu uključivati zapise o vojnoj službi, zapise o novačenju, zapise o redovnim vojnim snagama i zapise o povlasticama veterana. Svi navedeni izvori mogu se pronaći, uz besplatnu registraciju, na web stranici FamilySearch. Također treba spomenuti zapise o imigrantima i emigrantima, koji sadrže popis putnika, dozvole za emigraciju i podatke o izdanim putovnicama. Posebno važni i zanimljivi su popisi putnika, koji su dostupni online putem stranice Ancestry. Najbolji način za otkrivanje mjesta podrijetla nekoga pretka je preuzimanje podataka iz mjesta u koje je doselio, a ne mjesta iz kojeg je doputovao. Imigranti većinu svog života provedu u svojim novim zemljama pa samim time ondje postoji i više zapisa o njima. Ostali izvorni zapisi koji mogu biti korisni u genealoškim istraživanjima uključuju sudske, zemljišne, poslovne, medicinske i školske, te podatke o državljanstvu i plaćanju poreza. Alati kojima se dodatno genealozi mogu poslužiti za pronalazak informacije koje će olakšati proces istraživanja su rječnici, enciklopedije, vodiči, atlasi, leksikoni. Obavijesna pomagala koja služe kao pomagala u pronalasku informacija su: bibliografije, katalozi, popisi i imenici.⁴¹

Važan mrežni genealoški izvor su i periodične publikacije koji najčešće sadrže tri vrste zapisa: sabrane i izvorne zapise te obavijesna pomagala. Periodične publikacije su dostupne za pojedine zemlje, regije i etničke skupine. Primjer takve jedne publikacije, dostupne online, je *Genealogy Magazine*. Mnoga genealoška društva objavljuju svoje publikacije, posvećene obično nekoj županiji ili regiji. Prve dvije takve publikacije relevantne za SAD bile su: *The*

---

³⁹ Sammer, Kathrin, How to show more with digital nostalgia!. *Insights* (Vienna). 2/2015, str. 18.

⁴⁰ Molto, Mavis B. *Genealogical Literature and Its Users*. //Encyclopedia of Library and Information Sciences /Mavis B. Molto. 3.izd. Utah: Merrill-Cazier Library, cop.2010. str. 1924.- 1927.

⁴¹ Isto, str. 1927-1928.

New England Historical and Genealogical Register iz 1847. i *National Genealogical Society Quarterly* iz 1912 godine. Ostale se publikacije uglavnom koncentriraju na upotrebu računala i tehnologije u genealoškim istraživanjima, a primjer za to su *Digital Genealogist* i *Internet Genealogy*. Primjer znanstvene genealoške publikacije je *The American Genealogist*. Osim publikacija, postoje i blogovi kao dosta važni izvori za genealoška istraživanja. Oni su posebno korisni za aktualne vijesti, jer se u većini slučajeva ažuriraju na dnevnoj bazi. Primjer blogova koji služe kao pomagalo u genealoškim istraživanjima su *Eastman's Online Genealogy Newsletter* i *Everton Publishers Genealogy Blog*.⁴²

5.3. Programi za izradu rodoslovlja

Kao što je već spomenuto, računalo je odigralo veoma značajnu ulogu za genealoška istraživanja, omogućivši jednostavniju i bržu izradu rodoslovnih stabala. Korištenje programskih pomagala logičan je izbor za prikupljanje i pohranu podataka, ali i crtanje preglednog stabla, kao i mogućnost provjere nelogičnosti u podacima. Prije odabira samog programa, potrebno je obratiti pozornost na nekoliko kriterija koje bi u konačnici odabrani program morao ispunjavati:

- Lakoća uporabe

Jedan od osnovnih kriterija koji bi svaki program trebao ispuniti jest da bude *user-friendly*. To bi značilo da je program dovoljno jednostavan za korištenje i početnicima, a ne samo stručnjacima. Organizacija i struktura programa trebaju biti dobro osmišljene i napravljene, a navigacija jednostavna.

- Jednostavnost instalacije i podešavanja

Program mora biti moguće instalirati u samo nekoliko koraka, tj. klikova mišem, a *default* postavke moraju odgovarati većini korisnika. Sve promjene postavki također moraju biti jednostavno i logično riješene.

- Skup karakteristika

Program mora sadržavati sve karakteristike (*features*) koje su važne za jednostavno istraživanje i organizaciju obiteljskog stabla. To uključuje podršku za razne vrste izvješća, grafova, stabala; program mora imati intuitivnu mogućnost pretraživanja po raznim kriterijima, a poželjno je i

---

⁴² Isto, str. 1931-1932.

da se preko njega može pristupiti raznim izvorima dostupnim na mreži; pohrana podataka mora biti riješena tako da se složena stabla brzo učitavaju i ne zauzimaju mnogo računalnih resursa. Također je od velike važnosti za istraživače u Hrvatskoj da program podržava dijakritičke znakove.

- Pomoć i dokumentacija

Poželjno je da program nudi mogućnost podrške korisnicima, prvenstveno elektroničkim putem, a pomoć bi morala biti dostupna u obliku pitanja i odgovora, ili online formulara. Još jedan oblik pomoći koji je svakako dobrodošao, su i upute za korištenje i razni *tutoriali* o kreiranju stabla, posebice korisnicima početnicima ili starijim osobama koje se slabije snalaze u radu na računalu.

Postoji nekoliko različitih programa koje je moguće preuzeti s interneta na vlastito računalo, a odabir željenog programa dakako ovisi o željama i potrebama korisnika. Jedan od prvih rodoslovnih programa namijenjenih široj publici bio je Genealogy: Compiling Roots and Branches (GCRAB), kojega je napisao John J. Armstrong. Prvi puta je bio predstavljen u rujnu 1979. godine u časopisu *Personal Computing Magazine*. Obzirom da u to vrijeme nije bilo moguće instalirati program na računalo, u časopisu je tiskan izvorni kod kojega je svaki korisnik morao prepisati u svoje osobno računalo, a sama cijena spomenutog programa bila je 25 američkih dolara. Osamdesetih godina prošloga stoljeća osobna računala ulaze u široku uporabu, pa se kao posljedica toga pojavljuje i veliki broj rodoslovnih programa, uz značajan pad njihove cijene. Glavni problem tadašnjih programa bio je taj što oni nisu bili međusobno povezani, pa nije bilo moguće razmjenjivati podatke između njih. Danas se situacija potpuno promijenila, pa su tako cijene programa za izradu rodoslovlja relativno niske i prihvatljive, a uglavnom mogu i razmjenjivati podatke međusobno. Širok izbor programa omogućuje korisnicima odabir između programa besplatnih za korištenje, i onih koje treba platiti.⁴³

Legacy je jedan od programa koji omogućuje izradu obiteljskog stabla, a standardnu verziju programa moguće je besplatno preuzeti s interneta. Postoji i Deluxe verzija čija cijena iznosi 30\$, a instalirana je na računalu u čitaonici Hrvatskog državnog arhiva i stoji korisnicima na raspolaganju. Kod ovog programa jedan od nedostataka i potencijalnih problema je to što ne podržava sva hrvatska slova. Još jedan program pogodan za genealoška istraživanja i izradu rodoslovlja je Ancestral Quest. Ovaj program se plaća 35 \$, no moguće je prije kupnje preuzeti

---

⁴³ Paver, Mladen; Gledec, Gordan. *Pred zagonetkom obiteljskog stabla: priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslovlja*. Zagreb: Matis, 2009. str. 184-185

probnu verziju (*free-trial*) kako bismo vidjeli odgovaraju li mogućnosti ovog programa svim našim potrebama. No kod ovog programa, kao i kod prethodno navedenog problem je što ne podržava sva hrvatska slova. Treba spomenuti i program Brother's Keeper koji također nudi besplatnu probnu verziju. Postoji i njegova verzija sa korisničkim sučeljem na slovenskom jeziku, što bi moglo olakšati njegovu upotrebu ljudima koji govore slovenski jezik. RootsMagic se na svojim stranicama predstavlja kao najjednostavniji program. Kao i njegovi prethodnici, dostupan je u probnoj verziji, dok registrirana verzija košta 30 \$, a jednako tako ne podržava standardni znakovni skup za hrvatski jezik. Na web stranicama Mormonske crkve iz Salt Lake Cityja dostupan je još jedan program imena Personal Ancestor, koji za razliku od prva dva podržava hrvatske znakove. Uz navedene programe valja spomenuti još i GenoPro, besplatan program koji za prikaz podataka u rodoslovnom stablu koristi genogram kojim je moguće prikazati puno više od obiteljskih veza, te Family Tree Maker koji nema probnu verziju, a cijena mu je oko 40 \$. Ovaj program pruža podršku za hrvatske znakove, omogućuje izradu razolikih grafova i posebno zanimljiva je mogućnost prikaza svih rođaka u jednom obiteljskom stablu „*All-in-one Tree*“. Osim genealoških programa, kao pomoć pri genealoškim istraživanjima moguće je koristiti i pomoćne alate, te programe za prikaz podataka na webu. Charting Companion omogućuje crtanje raznovrsnih grafova, a dolazi na CD-u s programom Family Tree Maker, te ga je moguće koristiti i s nekim drugim programima. Genelines je pomoćni alat koji omogućuje da na vremenskoj skali unosimo kako genealoške podatke, tako i odabrane povijesne događaje. Također ga je moguće koristiti uz više genealoških programa, a cijena mu je 30 \$. Od programa za prikaz rodoslovnih podataka na webu treba spomenuti Dynamic Family Tree, koji za uporabu zahtjeva instaliranu Javu, te Oxy-gen koji ima i sučelje programa prevedeno na hrvatski jezik.⁴⁴ Svaki od navedenih rodoslovnih programa koristi vlastiti format datoteke, a razlikuju se prema imenu datoteke gdje posljednja tri slova određuju o kojem je točno formatu riječ (.aq – Ancestral Quest, .bk – Brother's Keeper, .gno – GenoPro itd.). Kako bi se olakšala razmjena podataka između ovih različitih i nekompatibilnih formata, definiran je GEDCOM (Genealogical Data Communication) standard. Razvijen je u sklopu rodoslovnih istraživanja The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints. Radi se o potpuno tekstualnom formatu koji prema unaprijed točno definiranoj specifikaciji sadrži podatke o svim pojedincima iz baze. Većina rodoslovnih programa podržava pretvaranje u GEDCOM, te

---

⁴⁴ *Programska podrška*. RodoslovljeHR. URL: <http://www.rodoslovlje.hr/istrazivanja/programska-podrska> (4.12.2018.)

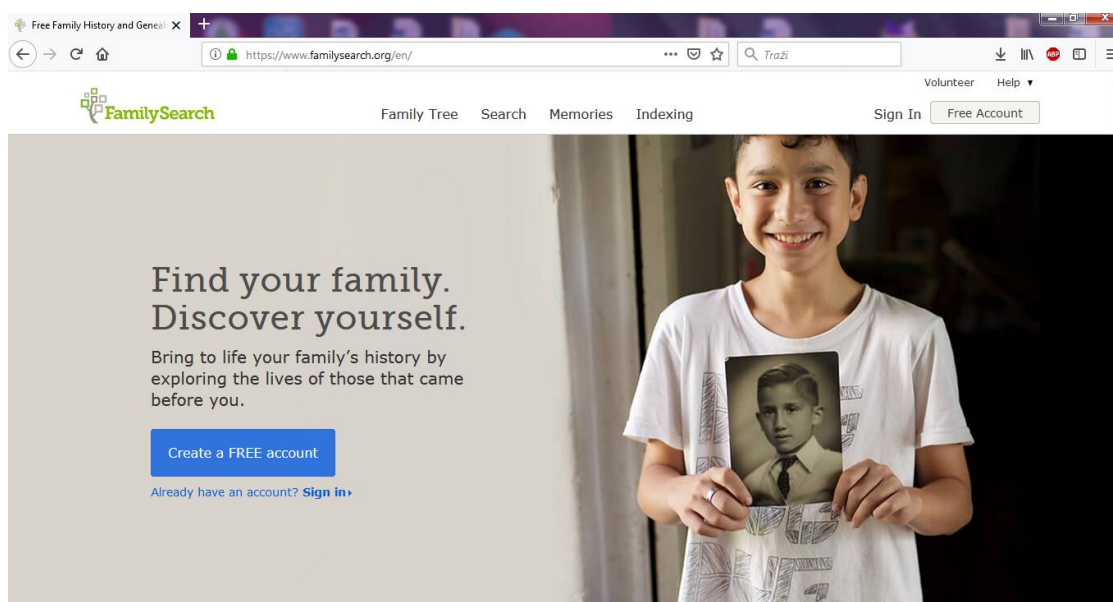
čitanje iz njega, a datoteke koje su stvorene po ovom standardu imaju nastavak .ged.⁴⁵ Budući da se želje i potrebe pri izradi rodoslovnog stabla razlikuju od osobe do osobe, važno je da istraživači sami isprobaju više programa i sami utvrde koji od njih najbolje odgovara njihovim očekivanjima i potrebama.

---

⁴⁵ Paver, Mladen; Gledec, Gordan. *Pred zagonetkom obiteljskog stabla: priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslovlja*. Zagreb: Matis, 2009. str. 193.

6. Rodoslovna društva i udruge

Kako je interes za genealoška istraživanja rastao, tako su se pojavljivala i genealoška društva i udruge. Jedno od prvih takvih neprofitnih društava je genealoško društvo FamilySearch, koje ubrzo postaje i najpoznatije, te najveće genealoško društvo u SAD-u, pa čak i šire. Društvo FamilySearch je prethodno bilo poznato pod nazivom Genealogical Society of Utah, a osnovano je 1894. godine, uz veliku pomoć i podršku svog donatora, The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints. Genealoško društvo FamilySearch je organiziralo mikrofilmiranje matičnih knjiga i druge arhivske dokumentacije bogate genealoškim podacima iz mnogih zemalja svijeta, a istraživačima nude i osobnu pomoć stručnjaka u više od 4500 povijesnih centara koji se nalaze u 70 država, uključujući i Family History Library u Salt Lake City-ju, Utah.⁴⁶ SAD je zemlja čije je stanovništvo šaroliko u smislu rasa i vjera, pa ne čudi činjenica da postoji zainteresiranost stanovništva u traganju za svojim korijenima. Jedna od najvećih svjetskih zbirki povijesnih i genealoških dokumenata nalazi se na njihovoj stranici, te je dostupna za pretraživanje široj javnosti uz registraciju i kreiranje besplatnog korisničkog računa.⁴⁷

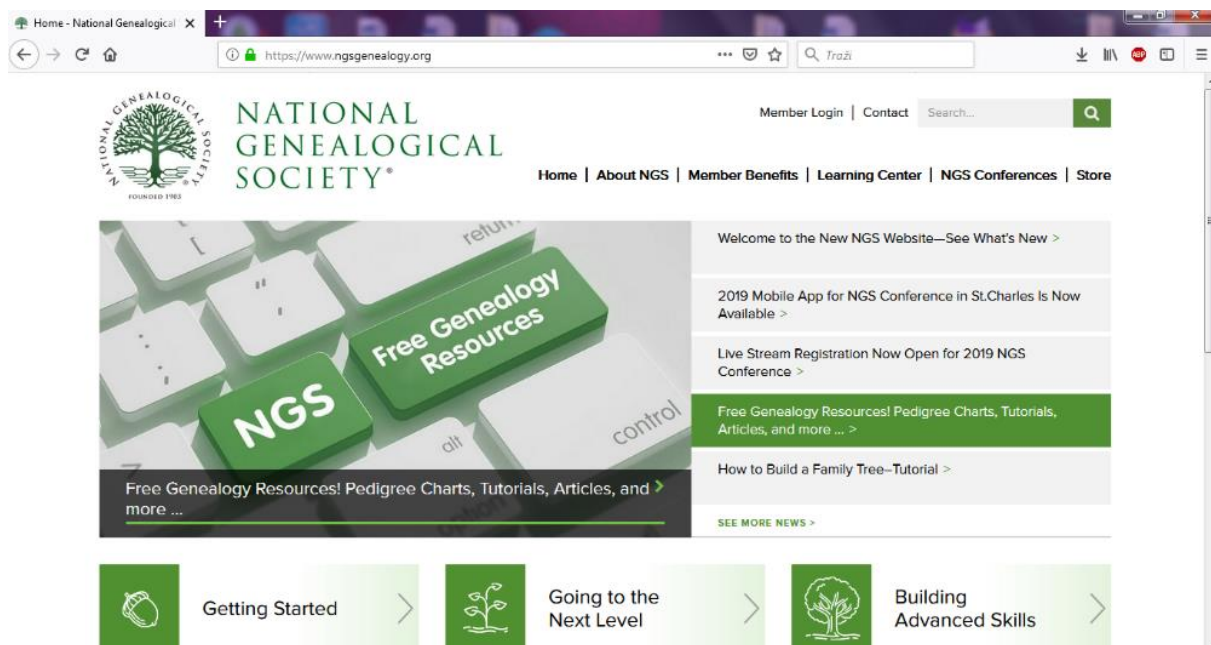

Slika 2. Web stranica genealoškog društva FamilySearch

⁴⁶ FamilySearch. URL: <https://www.familysearch.org/home/about> (14.1.2019.)

⁴⁷ Isto.

Neizostavno je na ovom popisu jedno od najstarijih genealoških društava uopće, National Genealogical Society, osnovano u Washingtonu, DC, 1903. godine. Ovo društvo istaklo se u zajednici genealoških istraživača kroz edukacije putem konferencija, seminara, radionica, knjiga, časopisa, itd. 1981. godine predstavili su tečaj američke genealogije, koji se danas održava online od strane vodećih stručnjaka iz spomenutog područja. Također osnivaju poseban odjel, naziva GenTech, koji pomaže premostiti razlike i povezati dva različita područja: genealogiju i tehnologiju. National Genealogical Society posjeduje jednu od najvećih knjižnica sa sadržajem od 20.000 knjiga raznih genealoških sadržaja, dostupnih za slobodno korištenje javnosti.⁴⁸

Slika 3. Web stranica genealoškog društva National Genealogical Society

Na području Europe svakako se među genealoškim društvima ističe britansko društvo Society of Genealogists. Osnovano je 1911., a sadrži genealošku knjižnicu i edukacijski centar u Clerkenwellu, u Londonu. Svojom zbirkom najviše su od pomoći istraživačima razdoblja prije 1837. godine, odnosno prije početka zapisivanja datuma rođenja, brakova i smrti izvan crkve. Free Family History Access rubrika je također veoma korisna, ponajviše početnicima koji

⁴⁸ National Genealogical Society. URL: <https://www.ngsgenealogy.org/history/> (15.1.2019.)

imaju priliku besplatno dobiti uvid u dio online izvora korisnih za genealoško istraživanje. Knjižnica društva Society of Genealogists sadrži najveću britansku zbirku kopija župnih registara, kao i zapisa lokalne povijesti, kopija posveta na nadgrobnim spomenicima, knjige sa popisima imena svih glasača pojedinih održanih izbora, trgovačke imenike koji sadrže popise stanovništva određenog područja i njihove zanate, te obilje informacija o župama u kojima su istraživačevi preci živjeli.⁴⁹

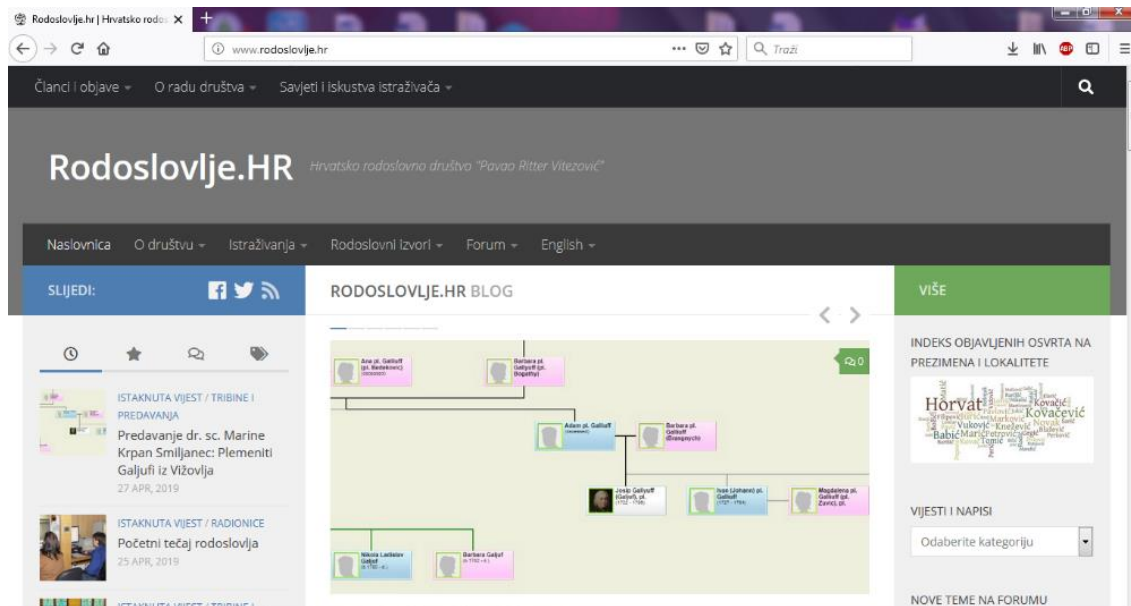

Slika 4. Web stranica genealoškog društva Society of Genealogists

Jedno od najpoznatijih rodoslovnih društava na području Hrvatske jest Hrvatsko rodoslovno društvo „Pavao Ritter Vitezović“, koje je osnovano 15. lipnja 2005. godine s ciljem podupiranja rodoslovnih istraživanja, bilo obiteljskih ili znanstvenih. Društvo djeluje na način da okuplja i educira sve zainteresirane istraživače, te potiče njihovu međusobnu razmjenu iskustava, kao i istraživanja koja su sadržajno ili metodološki povezana s rodoslovljem.⁵⁰ Više podataka moguće je pronaći na njihovoj web stranici: <http://www.rodoslovlje.hr/>.

⁴⁹ Society of Genealogists. URL: <http://www.sog.org.uk/about/history-of-the-society/> (15.1.2019.)

⁵⁰ Paver, Mladen; Gledec, Gordan. *Pred zagonetkom obiteljskog stabla: priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslovlja*. Zagreb: Matis, 2009. str. 200.-201.

Slika 5. Web stranica genealoškog društva Hrvatsko rodoslovno društvo "Pavao Ritter Vitezović"

Sljedeće društvo koje je važno spomenuti je Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo koje za ciljeve ima promicanje heraldike (grbopisa i grboslovlja) i veksilologije (zastavopisa i zastavoslovlja), te izdaje svoj časopis *Grb i zastava* od 2006. godine. Pokraj toga društvo se bavi poticanjem i razvijanjem šireg interesa za srodne znanstvene discipline poput sfragistike, faleristike i genealogije.⁵¹ Treba istaknuti i Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije 'Tkalčić', koje izdaje godišnjak „Tkalčić“ u kojem se nalaze radovi o prošlosti Zagrebačke nadbiskupije iz bilo kojeg područja ljudske djelatnosti. Također objavljuju pojedine knjige u knjižnim nizovima koje mogu biti korisne genealoškim istraživačima, poput *Fontes ecclesiae Zagrebiensis / Povijesna vrela Zagrebačke crkve* ili *Obavijesna pomagala Nadbiskupijskoga arhiva u Zagrebu*.⁵²

⁵¹ Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo. URL: <http://hgzd.hr/hr/> (30.4.2019.)

⁵² Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije "Tkalčić". URL: <http://tkalcic.hr/> (30.4.2019.)

7. Istraživanje tipologije genealoških istraživača

Radi praktičnog uvida u genealoška istraživanja, u okviru diplomskog rada je provedeno istraživanje o profilima i navikama genealoških istraživača u Hrvatskoj. To je istraživanje napravljeno po uzoru na istraživanje autorice Catherine Lucy, *Research trends & emerging technologies for genealogists*, iz 2015. godine.

Odabrana metoda za istraživanje tipologije genealoških istraživača jest anketa. Anketa je organizirano prikupljanje podataka o određenom političkom, socijalnom ili drugom pitanju, raspoloženju javnoga mišljenja i sl. Pojavljuje se u pisanom obliku, s različitim pojedinačnim pitanjima ili nizovima pitanja kojima se pridaju različite mogućnosti odgovora. Ovisno o ciljevima istraživanja, anketiranje se može provoditi na prigodnim ili reprezentativnim uzorcima, a najčešće se koristi za ispitivanje trenutačnoga stanja raspoloženja ispitanika, kao i za sustavno praćenje stanja. Anketa se sve više koristi u raznim znanostima, a njezino provođenje može se obavljati pojedinačno ili na više ispitanika istodobno.⁵³

Cilj istraživanja bio je saznati tko su genealoški istraživači u Hrvatskoj te na koji način obavljaju svoja istraživanja. Sama anketa je podijeljena u tri dijela, gdje dio A stavlja fokus na profil genealoških istraživača, dio B se bavi navikama istraživača, dok dio C proučava na koji se način odvijaju online istraživanja. Odabrana skupina na kojoj je provedeno istraživanje su bili članovi Hrvatskog rodoslovnog društva „Pavao Ritter Vitezović“.

7.1. Primjerak ankete

Za potrebe istraživanja je izrađen anketni listić sljedećeg sadržaja:

Poštovani/Poštovana,

molimo Vas da ispunite ovu anketu o Vašim istraživačkim navikama. Anketa je dio istraživanja kojim se ispituju profil i navike genealoških istraživača u svrhu izrade diplomskog rada 'Povijesni razvoj genealoških istraživanja u arhivu: pregled trendova u Hrvatskoj i svijetu'.

Molimo Vas da samostalno i iskreno označite odgovore te da odgovorite na sva pitanja u anketi.

---

⁵³ Anketa. *Hrvatska Enciklopedija*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=2842> (10.3.2019.)

Ispunjavanje ankete traje između 15 i 20 minuta i potpuno je anonimno. Rezultati ankete koristit će se samo u svrhu diplomskog rada te će biti u samom radu i javno objavljeni u obliku statističkih podataka.

Nastavkom potvrđujete da ste pročitali ovaj uvod te da ste obaviješteni o svrsi i postupku ovog istraživanja.

Hvala Vam na susretljivosti i strpljenju!

* * *

Dio A – Profil istraživača

- 1) Vaše godine: _____
- 2) Spol: Ž / M (zaokružite)
- 3) Stupanj vašeg obrazovanja: OŠ / SSS / VŠS / VSS / MR / DR (zaokružite)
- 4) Koliko dugo se već bavite genealoškim istraživanjima? _____
(molimo izrazite broj u godinama)
- 5) Kako biste ocijenili svoju razinu znanja u genealoškim temama?

POČETNIK / SREDNJA RAZINA / NAPREDNA RAZINA (zaokružite)

* * *

Dio B – Navike istraživača

- 1) Koje izvore preferirate koristiti prilikom istraživanja?

TRADICIONALNE / IT formate (zaokružite)

- 2) Navedite 3 vrste pisanih izvora (knjižno i arhivsko gradivo) koja ste najčešće koristili u svojim istraživanjima:

- 3) Jeste li u svrhu genealoškog istraživanja osobno posjetili knjižnicu, arhiv ili druge institucije?

DA / NE (zaokružite)

Ukoliko je vaš odgovor DA, navedite koliko ste puta posjetili knjižnicu, arhiv ili druge institucije:

JEDNOM U ŽIVOTU / NEKOLIKO PUTA / KONTINUIRANO VIŠE GODINA
(zaokružite)

4) Jeste li koristili pomagala koja nude knjižnice, arhivi i druge institucije?

DA / NE (zaokružite)

Ukoliko je vaš odgovor DA, navedite 3 primjera pomagala koja ste koristili

---

---

5) S kojim problemima ste se susreli prilikom Vaših istraživanja? (navedite do 3 primjera)

---

* * *

Dio C – Online istraživanja

1) Koristite li Internet prilikom svojih istraživanja?

DA / NE (zaokružite)

2) Koje mrežne stranice koristite za Vaša istraživanja? (navedite 3 primjera)

---

3) Koristite li web stranice s besplatnim sadržajem ili stranice čiji se sadržaji naplaćuju ?

Ukoliko koristite stranice s besplatnim sadržajima, molimo navedite do 3 primjera onih koje najčešće koristite:

Ukoliko koristite stranice čije se korištenje naplaćuje, molimo navedite do 3 primjera onih koje najčešće koristite:

---

4) Koristite li forume?

DA / NE (zaokružite)

Ukoliko je vaš odgovor DA, navedite do 3 primjera foruma koje ste koristili

---

---

5) Čitate li redovito blogove koji objavljuju genealoški sadržaj?

DA / NE (zaokružite)

Ukoliko je vaš odgovor DA, navedite 3 primjera blogova koje pratite

---

---

6) Koristite li interesne grupe ili sustav za slanje elektronske pošte po listama adresa?

DA / NE (zaokružite)

7) Pratite li društvene mreže koje objavljuju genealoške sadržaje?

DA / NE (zaokružite)

Ukoliko je vaš odgovor DA, navedite 3 primjera društvenih mreža koje pratite

---

---

8) Koristite li genealoške aplikacije?

DA / NE (zaokružite)

Ukoliko je vaš odgovor DA, navedite 3 primjera aplikacija koje ste koristili

---

-
-
- 9) Jeste li ikada isprobali DNK opremu za testiranje porijekla koju pojedine stranice imaju u svojoj ponudi?

DA / NE (zaokružite)

7.2. Rezultati ankete

Anketa je poslana Izvršnom odboru Hrvatskog rodoslovnog društva „Pavao Ritter Vitezović“ te ju je u on-line obliku povratno ispunilo 47 članova Društva. Rezultati su sljedeći:

Dio A – profil istraživača:

Iz ankete se može vidjeti da genealoška istraživanja uistinu privlače različite dobne skupine, jer istraživači imaju od 25 do 85 godina, s tim da ih je većina ipak starije životne dobi, a pojedini ispitanici nisu željeli upisati svoju dob.

Muškarci i žene istražuju podjednako, 51,1% muškaraca i 48,9% žena. Što se tiče obrazovanja, većina ispitanika ima VSS (51,1%), slijede SSS i MR (15,6%), a zatim VŠS (11,1%) i DR (6,7%).

Genealoškim istraživanjima se bave od 1 do 55 godina, a najveći broj ih istražuje između 10 i 20 godina. Svoju razinu znanja u genealoškim temama ocijenio bi najveći postotak kao srednju razinu (53,2%), zatim naprednu razinu (38,3%) i naposljetku početnik (8,5%).

Dio B – navike istraživača:

61,7% istraživača i dalje preferira koristiti tradicionalne izvore, dok ih 38,3% radije koristi IT formate. Neki od navedenih pisanih izvora u knjižnicama i arhivima koje su korisnici koristili u svojim istraživanjima su: matične knjige (rođenih, vjenčanih i umrlih), crkveni zapisi, povijesne knjige, vladini zapisi, *Status animarum*, novine i časopisi, urbarski zapisi, katastarske mape, popisi stanovništva, kartografija, monografije naselja i župa, zbirke fotografija, itd.

Kao što je bilo za očekivati, većina ih je tokom svojih istraživanja osobno posjetila knjižnicu, arhiv ili neku drugu instituciju (97,9%), i to kontinuirano više godina (58,7%) ili nekoliko puta (41,3%). U svojim posjetima su većinom koristili pomagala koja knjižnice i arhivi nude (69,9%). Navedena pomagala koja su koristili u svojim posjetima su: mikrofilmovi,

računala, katalozi, DVD presnimke, skener, katalog knjižnice, katalog matičnih knjiga, inventarne knjige, pregled arhivskih fondova, registri zbirki, indeks zadanih vjerskih katoličkih knjiga, baze podataka, evidencija katastarskih čestica, popis stanovništva, mjestopisni rječnik.

Problemi s kojima su se istraživači u svojem radu susreli su brojni: radno vrijeme arhiva, nesređenost pojedinih arhiva, neprecizna ili nepostojeća indeksacija digitaliziranih stranica, skupoća skeniranja ili fotografiranja, neispravni uređaji za skeniranje, manjak prostora u arhivima, dugo čekanje na termin za istraživanje, manjak koordinacije među lokalnim arhivima, preopterećenost djelatnika arhiva i nesporazumi u komunikaciji, nezainteresiranost djelatnika pojedinih ustanova za pomoć u potrazi određenih materijala i informacija, nesusretljivost biskupija, uvjeravanje službenih osoba da se inkriminirani podaci neće objavljivati, zapisi pisani na latinskom ili talijanskom jeziku, teško čitljivi rukopisi ili krasopisi, višestruko korištenje istih imena i prezimena, diskontinuitet podataka, loša datiranost podataka i neujedinjenost informacija, slabo očuvana građa, knjige koje se čuvaju izvan arhiva, neažurnost i nedostupnost građe s obzirom na zakonska ograničenja godina, nedostatak digitaliziranih podataka (ne digitaliziranje onoga što većinu zanima), nedostupnost matičnih knjiga koje bi prema Zakonu trebale biti dostupne, nedostatak matica, matične knjige koje se nalaze u drugoj zemlji, zakoni koji ne dozvoljavaju istraživanje rodoslovlja, GDPR.

Dio C – online istraživanja:

Od ukupnog broja genealoških istraživača gotovo svi, odnosno njih 91,3% koristi Internet prilikom svojih istraživanja. Najveći broj istraživača koristi besplatne web stranice kao što su ChroniclingAmerica.loc.gov, ActaCroatica.com, CroatianRoots.com, WikiTree.com, ali ima i onih koje istraživači koriste, a da se naplaćuju: Findmypast.com, JewishGen.org. Najčešće navedena stranica svakako je FamilySearch.org, zatim Ancestry.com, MyHeritage.com i Geni.com, a još neke od navedenih su Rodoslovlje.hr, ARHiNET.arhiv.hr, NSK.hr, Jakovlje.com, Croatian-Genealogy.com, Newspapers.com, BilionGraves.com, EllisIsland.org, Legacy.com, FamilyTreeDNA.com, Fold3.com, Uredjenazemlja.hr, Hungaricana.hu, Rodoslovlje.si, Pewresearch.org.

Forume koristi jako mali broj genealoških istraživača, 19,6%, a neki od navedenih su: hrhb.info, forum HRD-a, forum Slovenskog rodoslovnog društva, RootsChat.com, te forumi na stranicama FamilySearch, Ancestry, MyHeritage jer prema riječima korisnika sve ozbiljnije stranice imaju i svoje forume. Blogove redovito čita još manji broj istraživača, samo 12,8%, a spomenuti su: Rodoslovlje.hr, slovenski genealoški blogovi, te blogovi stranica FamilySearch,

Ancestry i MyHeritage. Interesne grupe ili sustav za slanje elektronske pošte po listama adresa koristi 11,1% istraživača.

Društvene mreže pak privlače veći broj genealoških istraživača, pa tako njih koristi 51,1%. Najviše korišten je Facebook (grupe Hrvatsko rodoslovno društvo Pavao Ritter Vitezović, Croatian Heritage and Genealogy, Slovenian Genealogy (Genealogy2000), Croatian Genealogy, Croatian Heritage, Kraljevina Hrvatska, International Heraldry Society, Gorski Kotar Genealogy & Heritage), a u znatno manjem broju spomenut je Instagram.

Genealoške aplikacije tokom svog rada koristi 53,2% istraživača, a neke od njih su: Ancestry, Family Tree Maker, DNA Painter, Gramps, My Heritage, Legacy Family Tree, PAF, Geni, Family Tree Builder, RootsMagic, GenoPro, Ahnenblatt. DNK opremu za testiranje porijekla koju pojedine stranice imaju u svojoj ponudi isprobalo je 31,9% genealoških istraživača.

8. Zaključak

Genealoška istraživanja u današnje vrijeme postaju interes sve većeg broja ljudi, kako profesionalnih istraživača, tako i amatera koji istražuju u privatne svrhe. Iako istraživačima na raspolaganju stoje mnogobrojni izvori, samo istraživanje je često kompliciran i dugotrajan proces. Relevantni izvori podjednako se mogu naći u arhivima, ali i izvan njih, u tradicionalnim oblicima, ali i online. Istraživanje pokazuje da istraživača genealoga koji tijekom svojih istraživanja nije posjetio arhiv gotovo da i nema. U arhivima se mogu naći brojni izvori kao što su matične knjige rođenih, vjenčanih i umrlih, *Status animarum*, stare novine, genealoška stabla drugih istraživača, zbirke osmrtnica, popisi stanovništva, a moguće je i zatražiti pomoć stručnjaka. Internet je nesumnjivo dao revolucionaran doprinos genealoškim istraživanjima. Zahvaljujući razvoju računala i Interneta, velik broj genealoških izvora postao je dostupan na mreži, a korisnicima se omogućilo da prevladaju nekadašnji problem udaljenosti, da u kraćem vremenskom roku dođu do većeg broja informacija, te im omogućio brži i lakši pristup od kuće putem osobnog računala. Može se reći da je Internet najmoćnije pomagalo u genealoškim istraživanjima jer nadilazi granice prostora, a osim mrežnih izvora, omogućuje povezivanje dobivenih rodoslovnih podataka u veće rodoslovno stablo uz pomoć različitih programa. Također omogućuje povezivanje s drugim istraživačima, komunikaciju i razmjenu prikupljenih podataka i uporabu već obavljenih istraživanja u svrhu olakšavanja vlastitih istraživanja. U svijetu postoje brojna društva i udruge koji se bave genealoškim istraživanjima, a djeluju na način da povezuju svoje članove, pomažu im, i tim putem uvelike olakšavaju istraživanja obiteljskih rodoslovlja. Ono što se sa sigurnošću može zaključiti jest da istraživanje obiteljske povijesti i rodoslovlja postaje sve popularnije kod šireg kruga korisnika. Genealoška istraživanja u budućnosti općenito imaju još prostora za razvoj i napredak, a velika je vjerojatnost kako će se time povećati i broj korisnika koji se zanimaju za svoju obiteljsku baštinu i njezino istraživanje.

9. Literatura

1. Balta, Ivan. *Pregled pomoćnih povijesnih znanosti*. Osijek: Matica hrvatska, Ogranak Osijek: Grafika, 2000.
2. Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije "Tkalčić". URL: <http://tkalcic.hr/> (30.4.2019.)
3. Family Search. URL: <https://www.familysearch.org/home/about> (14.1.2019.)
4. Genealogical research at the Library of Congress, kolovoz 2006., *Library resources: 5.Internet Services*. URL: http://www.loc.gov/rr/genealogy/bib_guid/research.pdf (1.12.2018.)
5. Gledec, Gordan, *Arhivi kao izvori za rodoslovna istraživanja*. RodoslovljeHR. URL: <http://www.rodoslovlje.hr/istaknuta-vijest/arhivi-kao-izvori-za-rodoslovna-istrazivanja> (16.11.2018.)
6. *Hrvatska Enciklopedija*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=2842> (10.3.2019.)
7. *Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo*. URL: <http://hgzd.hr/hr/> (30.4.2019.)
8. Kapitanović, Vicko. *Povijesna vrela i pomoćne znanosti*. Split: Filozofski fakultet, 2012.
9. Lemić, Vlatka. *Arhivi i arhivistika za suvremenog korisnika*. Zagreb: Naklada Ljevak, 2016.
10. Lucy, Catherine. Research trends & emerging technologies for genealogists. *School of Information Student Research Journal* (San Jose State University). 5/2, 4(2015.), str. 1.-25.
11. Modrušan, Martin. *Vrste arhivskih i drugih dokumenata kao izvor za genealoška istraživanja*. RodoslovljeHR. URL: <http://www.rodoslovlje.hr/istaknuta-vijest/arhivi-kao-izvori-za-rodoslovna-istrazivanja> (16.10.2018.)
12. Molto, Mavis B. *Genealogical Literature and Its Users*. //Encyclopedia of Library and Information Sciences /Mavis B. Molto. 3.izd. Utah: Merrill-Cazier Library, cop.2010.
13. *NationalGenealogicalSociety*. URL: <https://www.ngsgenealogy.org/history/> (15.1.2019.)
14. Paver, Mladen; Gledec, Gordan. *Pred zagonetkom obiteljskog stabla: priručnik za istraživanje obiteljskog rodoslovlja*. Zagreb: Matis, 2009.
15. Rudinger, Gabi. *Matricula reloaded. Insights* (Vienna). 2/2017, str. 12.

16. Sammer, Kathrin, How to show more with digital nostalgia!. *Insights* (Vienna). 2/2015, str. 18.
17. *Society of Genealogists*. URL: <http://www.sog.org.uk/about/history-of-the-society/> (15.1.2019.)
18. *The Association*. Icarus. URL: <https://icar-us.eu/en/about-us/> (12.4.2019.)
19. Wurster, Herbert, W. The process of putting church registers online in Europe. *Insights* (Vienna). 2/2015, str. 16.-17.
20. Zmajić, Bartol. *Heraldika, sfragistika, genealogija, veksilologija, rječnik heraldičkog nazivlja*. Zagreb: Golden marketing, 1996.

Popis slika

Slika 1. Matricula - Digitalizirana matična knjiga rođenih i krštenih u Bretsteinu 1786.-1846.

Slika 2. Web stranica genealoškog društva FamilySearch

Slika 3. Web stranica genealoškog društva National Genealogical Society

Slika 4. Web stranica genealoškog društva Society of Genealogists

Slika 5. Web stranica genealoškog društva Hrvatsko rodoslovno društvo "Pavao Ritter Vitezović"

Povijesni razvoj genealoških istraživanja u arhivu: pregled trendova u Hrvatskoj i svijetu

Sažetak

U radu se definira pojam genealogije kao znanost. Istražuju se genealoška istraživanja kroz povijest, način na koji su se razvijala, te kako se obavljaju danas. U radu su iscrpno objašnjeni načini i procedure genealoških istraživanja. Posebno poglavlje je posvećeno načinu na koji se genealoška istraživanja mijenjaju nakon razvoja informacijske tehnologije, te kakav je utjecaj imao razvoj na dostupnost gradiva. Istražuju se mrežni genealoški izvori, kao i razni programi za izradu rodoslovlja koji su od velike pomoći genealoškim istraživačima. Neizostavna su genealoška društva koja povezuju sve istraživače kojima je ova tema zanimljiva i imaju želju s drugima podijeliti svoje pronalaskе. U radu se analiziraju rezultati provedenog istraživanja tipologije genealoških istraživača među istraživačima rodoslovlja i zavičajne povijesti. Istraživanje je provedeno anketom koju su popunjavali članovi Hrvatskog rodoslovnog društva "Pavao Ritter Vitezović". Dobiveni rezultati su obrađeni i predstavljeni u obliku statističkih podataka te pružaju uvid u trendove genealoških istraživanja u Hrvatskoj.

Ključne riječi: genealoško istraživanje, arhiv, informacijska tehnologija, arhivsko gradivo, genealoški izvori

Historical development of genealogical research in the archives: overview of the trends in Croatia and in the world

Summary

This thesis defines genealogy as a science. The author analyses genealogical researches throughout history, the way they evolved, and how they are conducted today. The different kinds of genealogical researches and procedures are thoroughly explained. One section is dedicated to the process of changes the genealogical researches went through after the development of information technology, and the impact it had on availability of the records. Online genealogical resources will be acknowledged, as well as diverse programmes that help genealogical researchers in the making of the family tree. It is essential to mention genealogical societies which connect all the researchers who find this topic interesting and want to share their findings. The results of a research of genealogical researcher typology among the researchers of genealogy and regional history are analysed. Members of the Croatian Genealogical Society "Pavao Ritter Vitezović" were surveyed. The results are presented in a form of statistical data and provide insight into genealogical research trends in Croatia.

Key words: genealogical research, archive, information technology, archival records, genealogical resources